

Jessica Indola

**KOKKOLALAISTEN SEITSEMÄSLUOKKALAISTEN
TYTTÖJEN KÄSITYKSIÄ HYVÄKSYTTÄVÄSTÄ
ALKOHOLIN KÄYTÖSTÄ**

Opinnäytetyö

KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma

Marraskuu 2009

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Yksikkö Sosiaali- ja terveysalan yksikkö	Aika Marraskuu 2009	Tekijä/tekijät Jessica Indola
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma		
Työn nimi Kokkolalaisten seitsemäsluokkalaisten tyttöjen käsityksiä hyväksyttävästä alkoholin käytöstä.		
Työn ohjaaja KK Juha Pekola	Sivumäärä 46 + 5	
Työelämäohjaaja Matti Kaivosoja		
<p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää Kokkolalaisten suomenkielisten seitsemäsluokkalaisten tyttöjen käsityksiä hyväksyttävästä alkoholin käytöstä. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, mitä mieltä seitsemäsluokkalaisten tytöt olivat ikäistensä alkoholin käytöstä sekä missä iässä seitsemäsluokkalaisten tyttöjen mielestä oli hyväksyttävää juoda alkoholia tai juoda itsensä humalaan.</p> <p>Tutkimuksen kohderyhmänä olivat kokkolalaiset suomenkieliset seitsemäsluokkalaisten tytöt. Tutkimus toteutettiin kyselylomakkeilla, jotka jaoin kaikille kouluille maaliskuuhuhtikuussa 2009. Kyselyyn osallistui Kiviniityn, Länsipuiston ja Hakalahden koulun oppilaita. Kyselyyn vastasi yhteensä 71 oppilasta, eli noin 40 % kevään 2009 kokkolalaisista suomenkielisistä seitsemäsluokkalaisten tytöistä. Viimeiset tulokset tulivat takaisin toukokuussa 2009. Aineisto kerättiin puolistrukturoidulla kyselylomakkeella.</p> <p>Tutkimus osoitti, että seitsemäsluokkalaisten tytöt ymmärsivät alkoholin haitat ja paheksuivat tietyissä määrin sen käyttöä ja käyttäjiä. Nuoret hyväksyivät kuitenkin täysikäisten humalahakuisen juomisen herkemmin kuin alaikäisten. Nuoret eivät kuitenkaan halunneet puuttua liikaa kavereiden alkoholin käyttöön. Tärkeää nuorille oli se, että heillä oli oma ystävä tai kaveripiiri jotka tietyissä määrin paheksuivat alkoholin käyttöä. Kun nuoret saivat kavereiltaan tukea juomattomuuteen, he eivät mielellään kokeilleet itsekään alkoholia.</p>		

Asiasanat

Alkoholi, hyväksyminen, nuori.

ABSTRACT

CENTRAL OSTROBOTHNIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES	Date Nov. 2009	Author Jessica Indola
Degree programme Bachelor of Social Services		
Name of thesis Opinions of Seventh Grade Girls from Kokkola about Acceptable Alcohol Usage		
Instructor MA Juha Pekola	Pages 46 + 5	
Supervisor Matti Kaivosoja		
<p>The purpose of this thesis was to determine what Finnish-speaking seventh grade girls from Kokkola saw as acceptable alcohol usage. The purpose of the research was firstly to determine what kind of thoughts the seventh grade girls had about alcohol usage at their own age and secondly in what age did the seventh grade girls think it was acceptable to drink alcohol or becoming intoxicated.</p> <p>The target group of the research was Finnish-speaking seventh grade girls from Kokkola. The research was conducted with questionnaires, which I gave out to the schools in March-April 2009. Pupils of Kiviniitty, Länsipuisto and Hakalahti participated in the survey. Altogether 71 pupils, in other words 40 % of the Finnish-speaking seventh grade girls in spring 2009 responded to the survey. The last replies came back in May 2009. The material was collected with a half-structured questionnaire.</p> <p>The research findings indicated that the seventh grade girls understood the harm caused by alcohol, and they also disliked the abuse and abusers of alcohol. The youngsters found it easier to accept the intoxication of adults than the intoxication of minors. The youngsters did not want to get too much involved in their friends consumption of alcohol. For the youngsters it was important to have one good friend or a circle of friends that in some ways disliked alcohol usage. When the youngsters got support from friends in not to drink, they rather did not try alcohol.</p>		
Key words Acceptance, alcohol, youngster.		

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 NUORUUS	3
2.1 Nuoruuden määritelmä	3
2.2 Murrosiän määritelmä	3
2.3 Nuorten psyykkiset ja sosiaaliset kehitysvaiheet	4
2.4 Nuorten tyttöjen fyysinen kehitys	6
3 SEITSEMÄS LUOKKA	7
4 ALKOHOLI JA LAIT	9
4.1 Alkoholi	9
4.2 Päihdehuoltolaki	9
4.3 Alkoholilaki	10
5 NUORET JA ALKOHOLI	11
5.1 Alkoholin vaikutus nuoreen	11
5.2 Perheen ja kasvatuksen vaikutus nuoren alkoholin käyttöön	12
5.3 Kaveripiirin vaikutus nuoren alkoholin käyttöön	13
6 ALKOHOLIKULTTUURI SUOMESSA	15
7 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA	16
8 TUTKIMUKSEN TARKOITUS	17
9 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	18
9.1 Kohderyhmä ja tutkimusmenetelmät	18
9.2 Kyselylomake	19
9.3 Tutkimuksen luotettavuus	20
10 TUTKIMUKSEN TULOKSET	22
10.1 Alkoholia kokeilleet nuoret	22
10.2 Perhe ja ympäristö	24
10.3 Hyväksyttävä alkoholin käyttö	27
11 TUTKIMUKSEN YHTEENVETO	40
11.1 Olettamukset	40
11.2 Johtopäätökset	40
12 POHDINTA	42
LÄHTEET	
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Nuorten tyttöjen alkoholin käyttö on tullut yhä ajankohtaisemmaksi puheenaiheeksi. Se, että nuoret käyttävät alkoholia ennen täysikäisyyttä, ei ole enää mitenkään harvinainen asia. Tällä hetkellä näyttää puheiden ja median perusteella siltä, että nuoret yläkoulun aloitaneet tietävät jo melko selvästi alkoholinkäytön haitoista. On alkanut kehittyä kaveripiirejä, jotka yhdessä vastustavat alkoholia ja pitävät yhtä.

Nuorten alkoholin käyttöön liittyvät ääripäät ovat kuitenkin lisääntyneet; tavallisempaa on se, että nuoret juovat joko liikaa tai eivät ollenkaan. Lehtien ja huhujen mukaan nuoret ihannoivat yhä enemmän absolutismia ja raittiutta. Kadut eivät kuitenkaan ole viikonloppuisin tyhjinä vielääkään, ja moni nuori aloittaa alkoholin kokeilun jo hälyttävän aikaisin.

Nuorten alkoholin käyttöä on tutkittu jo useaan otteeseen, ikäluokittain ja kumpaakin sukupuolta erikseen. Tässä tutkimuksessa keskityn enemmän siihen, mitä nuoret ovat mieltä alkoholin käytöstä; mikä on hyväksyttävää alkoholin käyttöä? Eri-ikäiset nuoret käyvät läpi erilaisia ikäkriisejä. Erilaisten ikäkriisien lisäksi jokainen nuori on oma yksilönsä ja kaikki tulevat erilaisista perheistä ja erilaisista arvomaailmoista. Koska kaikki nuoret ovat niin erilaisia, päätin rajata tutkittavaa kohderyhmääni kriittisesti. Selaillessani aikaisempia tutkimuksia, huomasin, että seitsemäsluokkalaista tyttöjä on tutkittu yllättävän vähän. Nuorten käsityksiä alkoholin käytöstä ei ole myöskään tutkittu yhtä paljon kuin nuorten alkoholikäyttäytymistä. Näin päädyin siis seitsemäsluokkalaisten käsityksiin hyväksyttävästä alkoholin käytöstä. Halusin vielä rajata aiheeni lisää, joten rajasin aiheeni kokkolalaisiin seitsemäsluokkalaisiin tyttöihin. Lopullinen aiheeni ja tutkimuksen kohteeni on tässä opinnäytetyössä ”Kokkolalaisten seitsemäsluokkalaisten tyttöjen käsityksiä hyväksyttävästä alkoholinkäytöstä”.

Tutkimukseni käsittelee siis nuoria herkässä iässä. Nuoret tytöt elävät keskellä murrosiän myllerrystä, ja etsivät omaa itseään yhteiskunnassa. Nuoret kokeilevat omia ja vanhempiensä rajoja. He haluavat löytää itsensä ja tietää, miksi he ovat olemassa ja mitä rajoja heidän tulee noudattaa. Rajojen noudattaminen, asioiden hyväksyminen ja omien mielipitei-

den rakentuminen perustuukin usein siihen, mitä nuorille on opetettu kotona, missä kavereipiireissä nuori liikkuu ja mitä elämäntapoja nuoren ympäristössä on ihailtu tai paheksuttu.

Ennen tutkimuksen ja tutkimustulosten läpikäyntiä tuon esille teorian tietoa nuorista ja tutkimukseen liittyvistä aiheista. Pysin etsimään laadukasta ja tuoretta teorian tietoa ja peilamaan erilaisia teorioita toisiinsa. Pääasiassa haluan selvittää, mitä nuoruuteen ja murrosikään kuuluu sekä miten murrosikä näkyy tyttöjen kehityksessä. Haluan myös tarkastella siirtymävaihetta alakoululta yläkouluun. Yhtenä tärkeänä teoriaosuutena pidän alkoholin käyttöön liittyvät aiheet.

Ikävaiheiden kriisiselvitystä ajatellen yksi tärkeimmistä lähteistäni tulee olemaan vuonna 2005 julkaistu Kari Turusen ”Ikävaiheiden kriisit” -kirja. Seitsemännennen luokan siirtymävaihetta tulen tarkastelemaan eri tutkimusten avulla, sillä niistä olen löytänyt eniten ajankohtaista tietoa. Alkoholista tulen hakemaan tietoa ajankohtaisimmista lähteistä, muun muassa luotettavista Internet-lähteistä ja kirjoista. Alkoholilaki ja Päihdehuoltolaki liittyvät hyvin tähän tutkimukseen, ja aion nostaa ne erikseen esille.

2 NUORUUS

2.1 Nuoruuden määritelmä

Nuoruus on lapselle uusi elämänvaihe, jonka aikana yksilö kehittyy niin fyysisesti, psyykkisesti kuin sosiaalisestikin. Nuoruuden ikäkautta on vaikea määritellä; jotkut katsovat nuoruuden ikävaiheen kestävän jopa 10 - 16 vuotta. (Salo & Tuunainen 1996, 135) Jotkut taas ovat määritelleet suoraan iät, joiden aikana nuoruus ja nuoruuden kehityskriisit korostuvat. On esimerkiksi esitetty, että nuoruuden aika olisi 12 - 22 ikävuosien aikana. (Väestöliitto n.d.) Lisäksi on määritelty nuoruusvuosiksi 11 - 25 ikävuodet, jotka jakaantuvat varhaisnuoruuteen (n. 11 – 14 vuotiaat), keskinuoruuteen (n. 15 – 18 vuotiaat) ja myöhäisnuoruuteen (n. 19 – 25 vuotiaat). (Aaltonen, Ojanen, Vihunen & Vilén 1999, 18.)

Aalberg ja Siimes jakoivat nuoruuden kolmeen osaan. Varhaisnuoruus (12 – 14 vuotiaat) on nuoren elämää myllertävää aikaa, jolloin puberteetti alkaa ja kehossa tapahtuvat ensimmäiset fyysiset muutokset. Nuori elää tällöin ristiriitojen keskellä ja aloittaa haasteellisen matkan kohti itsenäistymistä ja irtautumista vanhemmistaan. Varsinaisessa nuoruudessa (15 – 17 vuotiaat) ristiriidat vanhempien kanssa alkavat hiljattain helpottua. Tässä nuoruuden vaiheessa nuori alkaa hiljattain sopeutua muuttuneeseen ruumiinkuvaansa. Seksuaalisuuden kehitys on keskeinen asia tässä vaiheessa. Jälkinuoruudessa (18 – 22 vuotiaat) nuorelle alkaa hahmottua käsitys omasta itsestään kokonaisuutena. Nuori alkaa tässä vaiheessa myös ottaa enemmän vastuuta, ja itsekeskeiset valinnat alkavat vähentyä empatiakyvyn lisääntyessä. (Väestöliitto n.d.)

2.2 Murrosiän määritelmä

Murrosikä, eli puberteetti, on nuoren kasvua. Yleisesti on katsottu, että nuoruus alkaa näistä puberteettiin liittyvistä biologisista muutoksista. (Aaltonen ym. 1999, 18.) Murrosikä on siis määritelty lähinnä fyysiseksi kehitysvaiheeksi. Fysiologisesti murros tarkoittaa sukukypsyyden saavuttamista, eli lapsi on valmis jatkamaan sukua. Murrosiän fyysiset muutokset ovat siis erityisen selviä, sillä muutokset näkyvät ja esiintyvät elintoiminnoissa ja ul-

komuodossa (Turunen 2005, 116 - 119.) Vaikka murrosikä näkyy ulkoa päin enemmänkin fyysisenä muutosprosessina, eroaa se lapsuudesta siten, että tunteet heräävät ja nousevat pintaan entistä voimakkaammin. Vaikka lapsi on jo tiedostanut sukupuoliroolinsa, tiedostaa hän sen nyt paremmin ja voimakkaammin. On myös hyvä muistaa, että vaikka murrosikäinen saavuttaa hiljattain sukukypsyyden, se ei tarkoita sitä, että hän olisi henkisesti vielä valmis jatkamaan sukua. Nuoren fyysinen kasvu tapahtuu yleensä aiemmin kuin emotionaalinen ja sosiaalinen kasvu. (Leisto & Tuomikoski-Koukkula 2005, 12 - 16.)

Murrosiän alku sijoittuu yleensä 13. ja 14. ikävuosien kohdalle, mutta sen ajankohta vaihtelee kuitenkin riippuen ihmisestä ja sukupuolesta. Murrosikä ei ole täsmällinen käsite, mutta se selittää kehityksessä tapahtuvat muutokset. Murrosikä pitää sisällään nuorisoiän ensimmäisen etapin, ja sen on sanottu päätävän suurin piirtein kuuteentoista ikävuoteen menneessä. On kuitenkin hyvä muistaa, että kaikki ovat yksilöitä. On todettu myös, että tytöt tulevat murrosikään poikia nopeammin. (Turunen 2005, 114.)

2.3 Nuorten psyykkiset ja sosiaaliset kehitysvaiheet

Lapsuuden jälkeen nuori kohtaa uusia sosiaalisia kehityshaasteita, sillä hän kokee ympäristönsä ja omat muutoksensa herkästi. Nuoruusiän tärkeitä kehityshaasteita ovat esimerkiksi parisuhdetaitojen opettelu ja emotionaalisen riippuvuuden väheneminen vanhemmista. Lisäksi nuori alkaa hiljattain muokkautua yhteiskunnan jäseneksi ottamalla vastuun itseltään ja teoistaan. (Aaltonen ym. 1999, 20 - 25.)

Nuoruus käynnistää uusia muuttumisprosesseja (Aaltonen ym. 1999, 19). Nuoruudessa yksilön maailma avartuu, ja nuori alkaa suunnata rakkautensa enemmän ikätovereihin. Nuori kohtaa matkallaan haasteita, ja joutuu pohtimaan omaa itseään yhteiskunnan jäsenenä eikä enää vain perheensä jäsenenä. (Salo & Tuunainen 1996, 136.)

Nuori käy nuoruusvuosiensa aikana läpi nopeaa psyykkistä ja sosiaalista kasvua. Nämä kaksi kehityksen osa-aluetta ovat hyvin merkittäviä nuoren mielenterveyden kehittymisen kannalta. (Turunen 2005, 115 - 116.) Nuoren luonteenpiirteet, koetut asiat ja kulttuuri

muokkaavat persoonallisuutta ja yksilölliset erot alkavat erottua selkeämmin lähempänä aikuistumista (Aaltonen ym. 1999, 19).

Murrosiässä olevan nuoren itsetietoisuus syntyy, ja nuori pyrkii etsimään omaa paikkaansa yhteiskunnassa. Nuori tarkkailee jatkuvasti ympäristöään ja vertaa itseään muihin; hämmennystä aiheuttavat ulkonäön muuttuminen ja seksuaalisuuden kohtaaminen. Nuori saattaa olla tyytymätön ulkonäköönsä ja kritisoida itseään jatkuvasti. (Aaltonen ym. 1999, 32 - 33, 42-44.) Nuori tarvitsee tässä herkässä ajanjaksossaan erityisen paljon tukea, turvaa ja rakkautta. Nuori on erityisen haavoittuvainen ja herkkä, kun kokee, ettei selviä kaikista ongelmista vielä itse. (Wais 2005, 94.)

Wais (2005) vertasi murrosikäisen elämää vauvan elämään siten, että sanoi murrosikäisen maailman olevan samanlainen kuin kävelemään opettelevan vauvan maailma. Kun vauva opettelee kävelemään, se ei opi sitä ensimmäisellä yrityksellä. Sen on epäonnistuttava ja kestettävä monta takaiskua ennen onnistumistaan. Samalla tavalla murrosikäinen etsii elämänsä sisältöä ja omaa itseään; tekemällä mahdollisesti virheitä, tuntemalla häpeää ja pelkoa uusien haasteiden edessä. Esimerkkiä yhdistää myös se, että sekä murrosikäinen että vauva tarvitsevat vanhempien tukea ja turvaa, jokseenkin eri muodossa. Vaikka murrosikäinen pyrkii itsenäistymään ja hakeutuu mieluummin kavereiden seuraan kuin vanhempien, tarvitsee murrosikäinen kuitenkin tiedon siitä, että vanhemmat ovat olemassa juuri häntä varten. (Wais 2005, 93 - 96.)

Pelkästään Wais ei ole pitänyt lapsen ja nuorten kehitysvaihetta samanlaisena, vaan myös monet tutkijat katsovat, että nuoruudessa käydään läpi samanlaisia minän rakenteeseen liittyviä prosesseja kuin lapsi käy ensimmäisten elinvuosiensa aikana. Tämän takia nuoruus nähdään usein ”elämän toisena mahdollisuutena”. Nyky-yhteiskuntamme pursuaa erilaisia valintoja ja mahdollisuuksia, ja tämän takia myös nuoren identiteetin löytäminen kestää pidempään kuin koskaan aikaisemmin. (Aaltonen ym. 1999, 18 – 25.)

2.4 Nuorten tyttöjen fyysinen kehitys

Nuori tyttö kokee murrosiän myllerryksessä paljon häpeää, sillä hän tarkkailee jatkuvasti itseään ja on liiankin tietoinen omasta sielunelämästään. Nuori tyttö on henkisesti vielä paljas ja kokematon. Nuoren tytön ruumis muuttuu murrosiässä nopeaa vauhtia, mikä aiheuttaa yleensä ensimmäisen kriisin ja epävarmuuden tunteen. Kaikki tuttu ja turvallinen muuttuukin äkkiä uudeksi ja epävarmaksi. Hormonaalisten muutosten mukana keho kehittyy aikuiseksi; rintarauhaset, rinnat ja kohtu alkavat kehittyä. Lisäksi lantio pyöristyy ja paino lisääntyy. Kuukautiset alkavat keskimäärin 13 vuoden iässä, mutta ovat yleensä aluksi epäsäännölliset. (Kronqvist & Pulkkinen 2007.)

Lapselle kehittyy lapsuuden aikana fyysinen omakuva, joka sisältää käsityksen siitä, miltä hän näyttää ja miten hänen kehonsa toimii. Tytöillä oman kehon muuttuminen on osoittautunut entistä suuremmaksi kriisiksi, kun laihuuden ihannoiminen on kasvanut yhteiskunnassamme. Painon nouseminen ja esimerkiksi lantion pyöristyminen aiheuttavat pelkoa ja hämmennystä nuorena tytössä. Nuori näkee itsensä herkästi lihavana luonnollisten asioiden takia, ja tämän takia vanhempien läsnäolo ja puhuminen ovat tärkeitä seikkoja nuorten oikeanlaisen omakuvan saavuttamiseksi. Tyytymättömyys omaa ulkomuotoaan kohtaan on kuitenkin usein hetkellistä. (Kronqvist & Pulkkinen 2007.)

3 SEITSEMÄS LUOKKA

Vuodesta 2004 ala-astetta ja yläastetta ei ole enää eritelty, vaan käytetään yhtenäistä ilmaisuksia ”peruskoulu”, joka kattaa kaikki peruskoulun luokat. Sanoja ”ala-aste” ja ”yläaste” käytetään kuitenkin vielä puhekielessä ja mediassa. Tällä hetkellä Suomessa vain harvassa koulurakennuksessa on koko peruskoulu, eli luokat 1 - 6 ja 7 - 9 ovat yleisimmin eri rakennuksissa. On siis luonnollista, että nuori kokee siirtyvänsä ”lapsikoulusta nuorten kouluun”. (Julkunen & Kotilainen 2008, 13 - 14.)

Nuoren siirtymistä peruskoulun seitsemännelle luokalle pidetään suurena askeleena ja samalla etappina kohti murrosikää. Seitsemännelle luokalle siirtyminen on siirtymävaihe, jonka aikana nuori käy läpi kaksi siirtymää samanaikaisesti; nuori tekee sisäistä siirtymää lapsesta nuoreksi ja ulkoista siirtymää alakoululaisesta yläkoululaiseksi. (Julkunen & Kotilainen 2008, 14.)

Seitsemännelle luokalle siirtymistä nuori odottaa joko kauhulla tai innolla. Jännitys ja pelko johtuvat suurimmaksi osaksi ympäristön muutoksista ja sen asettamista vaatimuksista. Nuoret jännittävät muun muassa uusia oppiaineita, isompaa rakennusta, ihmispaljoutta ja kiusaamista. Vanha ja turvallinen ympäristö muuttuu ja yhtäkkiä ollaankin rakennuksen nuorimpia oppilaita, kun vasta oltiin edellisen koulun vanhimpia. Seitsemännelle luokalle siirtymisen pelot vaihtelevat yksilöittäin. Jollakin voi esimerkiksi olla vanhempia sisarusia koulussa, jolloin siirtymisestä on jo keskusteltu aikaisemmin vanhempien sisarusten kanssa. (Savolainen 2005, 14 - 15.)

Uuteen rakennukseen sopeutuminen on aina jännittävää, ja siihen totumisessa menee aina oma aikansa. Ennen ruokasali on saattanut olla pienempi, luokka on ehkä ollut aina sama ja opettajat ovat harvemmin vaihtuneet. Nyt ei ole enää sitä omaa turvallista luokkaa, eikä omaa pulpettia, vaan pitää vaihtaa paikkaa joka välitunti. Monessa rakennuksessa saattaa olla myös täysikäisiä lukiolaisia, ja niiden oleskelu samassa rakennuksessa ja samanaikaisella ruokatunnilla saattaa aiheuttaa hämmennystä. (Savolainen 2005, 15.)

Siirtyminen kuudennelta luokalta seitsemännelle luokalle on nuorelle tärkeä kehitysvaihe, joka luo nuorelle paljon paineita. Murrosiän tyypilliset henkiset ja fyysiset kehityskriisit tuovat lisää haasteita siirtymävaiheprosessiin. Kun itsestään jo valmiiksi epävarma nuori menee täysin uuteen ja epävarmaan ympäristöön, voi todeta nuoren olevan melkoisen paineen alla. Seitsemännelle luokalle siirtyminen ja seitsemäs luokka kehittävät nuorta ja antavat nuorelle mahdollisuuden oppia itse selviytymään oman itsensä kanssa. (Huttunen, Hämäläinen & Lintu 2007, 12.)

4 ALKOHOLI JA LAIT

4.1 Alkoholi

Alkoholi on laillinen päihde, jonka valmistus, tuonti, vienti ja tukkumyynti on vapautettu monopolista. Alkoholijuomat valmistetaan luonnontuotteista. Sitä voidaan valmistaa esimerkiksi viljasta, hedelmistä ja marjoista. Alkoholin laillisuudesta huolimatta sen liika- ja ongelmakäyttö aiheuttavat vuosittain 2500–3000 kuolemantapausta ja tämän lisäksi myös onnettomuuksia, väkivaltaa sekä terveys- ja sosiaalikulunnuksia. (Päihdelinkki 2006.)

Alkoholin toivottuja vaikutuksia ovat mielialan kohottaminen, estojen väheneminen ja vilkastuminen. Pieni määrä alkoholia voi myös virkistää. Mikäli alkoholia nautitaan suuri määrä kerralla, se saa aikaiseksi myös negatiivisia vaikutuksia. Näitä ovat esimerkiksi pahoinvointi, kömpelyys, onnettomuusalttius ja arvostelukyvyn lasku. Alkoholi vaikuttaa hermostojärjestelmään monella eri tavalla. Alkoholi luokitellaan lamaavaksi aineeksi. (Päihdelinkki 2006.)

4.2 Päihdehuoltolaki

Päihdehuollon yleisenä tavoitteena on ehkäistä ja vähentää päihteiden ongelmakäyttöä ja siihen liittyviä sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja. Päihdehuolto edistää myös ongelmakäyttäjän ja tämän läheisten toimintakykyä ja turvallisuutta. Päihdehuoltolaki ei käsittele vain alkoholia, vaan myös muita päihteitä. Laissa päihdeellä tarkoitetaan alkoholijuomaa ja muita aineita, joita käytetään päihtymistarkoituksessa. (Päihdehuoltolaki 1986/41.)

Jokaisen kunnan on järjestettävä kunnan tarpeiden mukaiset päihdehuoltopalvelut. Palvelujen järjestäminen ja kehittäminen kuuluvat sosiaalilautakunnalle ja terveyslautakunnalle. Sosiaalilautakunnan ja muiden viranomaisten tehtäviin kuuluu ehkäistä päihteiden ongelmakäyttöä huolehtimalla päihteiden ongelmakäyttöä lisäävistä tekijöistä. Sosiaalilautakunnan ja terveyslautakunnan on myös seurattava päihteiden ongelmakäyttöä kunnassaan, ja

tutkittava ongelmakäytön syitä ja selvittää siihen liittyviä asioita. (Päihdehuoltolaki 1986/41.)

4.3 Alkoholilaki

Alkoholilain tarkoituksena on ehkäistä alkoholipitoisista aineista aiheutuvia yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja ohjaamalla alkoholin kulutusta.

Alkoholilain mukaan alkoholipitoinen aine on aine tai tuote, joka sisältää enemmän kuin 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia. (Alkoholilaki 1994/1143.)

Alkoholilain mukaan alle kahdeksantoistavuotiaalle ei saa anniskella juomaa, jossa on vähintään 1,2 prosenttia ja enintään 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia. Mikäli henkilö ei ole täysikäinen, hän ei myöskään saa pitää hallussa tai kuljettaa alkoholijuomaa. Poliisilla on myös täysi oikeus hävittää tai ottaa haltuun alkoholipitoiset juomat alaikäiseltä. (Alkoholilaki 1994/1143.)

5 NUORET JA ALKOHOLI

5.1 Alkoholin vaikutus nuoreen

Nuori kokeilee alkoholia ensimmäistä kertaa keskimäärin 12 - 13-vuotiaana. Tutkimusten mukaan päihdehäiriöt alkavat 14 - 15-vuotiaana. Päihteiden käyttö häiritsee nuoren kehittymistä kognitiivisesti, sosiaalisesti ja emotionaalisesti. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2006.) Kaikki alkoholia kokeilevat nuoret eivät kuitenkaan jää alkoholista riippuvaiseksi. Jotkut oppivat virheistään, ja lopettavat kokeilun ensimmäisen kerran jälkeen. On kuitenkin muistettava, että riippuvuuteen ja ikuiseen kierteeseen joutuminen on aina mahdollista. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2006.)

Ihmisen aivot kehittyvät vielä kauan syntymän jälkeen varhaislapsuuden ja nuoruuden aikana. Alkoholi vahingoittaa nuoren keskushermostoa herkemmin kuin aikuisen, koska nuoren keskushermosto on vasta kehittymässä. (Päihdelinkki 2006.) Suuret alkoholianokset ovat hengenvaarallisia ja raju kertakäyttö johtaa usein aivojen vahingoittumiseen, jolloin alkoholi voi aiheuttaa esimerkiksi ohimeneviä dementiaoireita. Runsas kertakäyttö voi aiheuttaa myös haimatulehduksen, jonka kuolleisuus on noin 10 %. (Päihdelinkki 2006.) Nuorille haitallisinta on usein toistuva humalajuominen ja siihen liittyvät krapulat ja vieroitusoireet. Näiden jatkuva toistuminen saattaa ennustaa nuorilla heikompa suorittamista tehtävissä, joissa vaaditaan tiedollista kykyä. Alkoholi aiheuttaa siis muutoksia aivoalueilla, jotka säätelevät oppimista ja muistia. (Kiiänmaa, Hyytiä & Partonen 2007, 9 - 10.)

Alkoholi vaikuttaa nuoreen myös herkemmin kuin aikuisiin nuoren pienen koon ja kokemattomuuden takia. Kasvuikäinen nuori reagoi annokseen voimakkaammin kuin saman annoksen nauttinut aikuinen. Nuorena alkanut alkoholin käyttö ennustaa myös herkästi tulevaisuuden alkoholiriippuvuutta. (Kiiänmaa ym. 2007, 9 - 10.)

5.2 Perheen ja kasvatuksen vaikutus nuoren alkoholin käyttöön

Asiantuntijoiden mukaan vanhemmat ja koko perhe antavat tärkeimmän kuvan lapsille ja nuorille siitä, mikä on normaalia ja mikä on hyväksyttävää. Kun vanhemmat tai sisarukset juovat hyvään tai pahaan oloon, huomaa nuori herkästi sen, että niin kuuluu toimia ja että siinä ei ole mitään väärää. (Rikama 2000.) Kyse on myös nuoren elämisestä alkoholimyönteisessä yhteiskunnassa. Herkkä nuori saattaa olla epävarma siitä, miten tulisi käyttäytyä alkoholin suhteen. Yhteiskunnassa, jossa nuori joutuu selittämään, miksi ei halua käyttää alkoholia, on vaikea kieltäytyä alkoholista. (Orjasniemi 2008.)

Nuori haluaa herkässä iässänsä kapinoida vanhempiaan ja vanhempien arvoja vastaan, mutta nuori haluaa samalla myös turvaa aikuiselta. Alkoholin pyörteissä oleva nuori on harvemmin kotonaan tai vanhempiensa turvassa alkoholin käytön aikana. (Aaltonen ym. 1999, 370 - 377.) Lisäksi tyttöjen alkoholin käytön on tutkittu olevan yhteydessä vanhempien alkoholin käyttöön selvemmin kuin poikien. Erityisesti äidin alkoholin käytön on tutkittu olevan yhteydessä nuoren varhaisiin alkoholikokeiluihin. (Kinnunen & Liukkonen 2003, 12.)

Perheen tehtävä on suuri myös nuoren itsetunnon kehittymisen kannalta. Ilman hyvää itsetuntoa nuori ei saavuta turvallista oloa, ja tekee mieluummin niin kuin muut sen sijaan että uskaltaisi kieltäytyä esimerkiksi alkoholista. Itsetunto on sidoksissa ympäristöön ja nuoren ja hänen läheistensä vuorovaikutussuhteisiin. (Aaltonen ym. 1999, 168, 214 - 216.) Kun nuori saa tukea omaan kasvuunsa ja hyväksyntää sille mitä on, hän muokkaa hiljattain itsensä sopivaksi tähän ympäristöön. Kukaan ei ole koskaan valmis, ja erityisesti nuori on haavoittuvainen ja altis ympäristön asettamalle paineelle. Tähän nuori tarvitsee vanhemman kertomaan, että on parasta uskoa omiin arvoihinsa ja itseensä; että nuori on arvokas ja hän tietää sen itse. (Dunderfelt 2006, 145 - 148.)

Kun perheessä on murrosikäinen, tulisi vanhempien aina muistaa, että nuoren kehittyneestä ajatusmaailmasta ja viisaudesta huolimatta hän on vasta kehittymässä. Vanhempien asettamat rajat ovat rakkautta. Murrosikäiselle kaikki elämässä ei todellakaan ole aina selvää, ja rajojen myötä nuori kokee olevansa rakastettu ja turvassa, vaikka tämä kommunikoisikin välillä huutamalla vastalauseeksi. (Leisto & Tuomikoski-Koukkula 2005, 23 - 24.)

5.3 Kaveripiirin vaikutus nuoren alkoholin käyttöön

Murrosikäisen tytön tärkeänä voimavarana on kaveripiiri ja kavereiden antama sosiaalinen ja kognitiivinen tuki (Julkunen & Kotilainen 2008, 8). Kun lapsi yrittää ensimmäistä kertaa elämässään päästä irti vanhemmistaan ja perheensä arvomaailmasta, tulee kaveripiiri aina vain tärkeämmäksi; nuori hakee turvaa samassa tilanteessa olevista nuorista. Tytön kaveripiiri toimii vertaisryhmäverkostona, jonka sisällä kaikki ovat samalla kehitystasolla. (Aaltonen ym. 1999, 99 - 100.)

Tyttöjen ystävyysuhteet ovat tärkeitä myös asioiden pohdiskelujen takia; tytöt uskoutuvat toisilleen ja saattavat kertoa kavereilleen sellaisiakin asioita, mitä vanhemmat eivät koskaan saa tietää. Vertaisryhmä auttaa nuorta irrottautumaan vanhemmistaan; nuori huomaa hiljalleen, että rakkautta ja hyväksyntää saa muualtakin kun perheen sisältä (Julkunen & Kotilainen 2008, 8 - 9.)

Nuori yksilö on vasta muodostamassa omaa käsitystään siitä, mitä on. Nuori tarkkailee ympäristöä ja muokkaa omia arvojaan jatkuvasti. (Poutiainen 2007.) Nuori elää peilisuhhteissa muuttuvaan maailmaan; hän rakentaa identiteettiään peilaamalla itseään. Nuori ei vain peilaa itseään, vaan vertaa itseään myös muihin. Sosiaalisen havainnoinnin lisäksi nuori tarkkailee muiden pukeutumista, ulkonäköä ja käyttäytymistä. Nuori hakee herkästi hyväksyntää ympäristöltään, ja saattaa osittain pyrkiä vastustamaan vanhempiensa arvoja. Vanhempien mielipiteiden ja arvojen vastustaminen saattaa näkyä esimerkiksi pukeutumistyylin radikaalisina muutoksina. Samanlaiset tyyliä myös yhdistävät kaverit ja muuttamalla tyyliä nuori voi nostaa statustaan kaveripiirissä. Kun nuori esimerkiksi hyväksyy kaveriporukkaan, kokee hän olevansa onnistunut ja arvokas. (Aaltonen ym. 1999, 100 - 103.)

Alkoholi tarjoaa nuorelle mahdollisuuden kokeilla aikuisuutta ja itsenäisyyttä omassa vertaisryhmässään. Kun nuori kokee haluavansa kuulua kaveripiiriin, jossa maistellaan alkoholia, pyrkii hän tekemään kaikkensa, jotta tulisi hyväksytyksi ja ihailuksi kaveripiirissä. (Leisto & Tuomikoski-Koukkula 2005, 18 - 19.) Nuorelle on tärkeää kokea olevansa hyväksytty muiden nuorten seurassa, sillä nuori rakentaa itsetuntoaan myös muiden nuorten kautta. Mikäli kaveripiirissä ihailaan alkoholin käyttäjiä, nuori kokee olevansa varmempi, tärkeämpi ja aikuisempi kun on kokeillut alkoholia. (Jaatinen 2000, 144 - 146.)

Nuori innostuu herkästi ympäristön houkutuksista. Etenkin murrosiän alussa nuori on erityisen altis kaveripiirin mielipiteille ja ohjautuu alkoholin maailmaan kaveripiirin kautta. Sosiaalinen vertaisryhmä on välttämätön nuoren kehitystä ajatellen, mutta saattaa pahimmassa tapauksessa vetää nuoren mukaan esimerkiksi alkoholin käyttöön. (Turunen 2005, 116 - 120.) Kun kaveriporukassa juodaan, on aina vain vaikeampi olla maistamatta itse alkoholia, koska tilanne on sosiaalisesti pakottava. Kun kaikki juhlivat yhdessä, se sitoo kaverit yhteen ja kaveriporukasta tulee tiivis. Alkoholista kieltäytyjä voi tuntea itsensä ilonpilaajaksi, pelkuriksi tai tulla jopa kiusatuksi, koska ”ei kuulu joukkoon”. (Tigerstedt 2007, 36 - 37.)

6 ALKOHOLIKULTTUURI SUOMESSA

Tilastojen mukaan Suomi saavutti oman alkoholikulutuksensa ennätyksen vuonna 2007, jolloin alkoholin kokonaiskulutus oli 10,5 litraa 100%:sta alkoholia asukasta kohden. Vuonna 2008 tilanne oli melko sama, kun tulokseksi saatiin 10,4 litraa 100%:sta alkoholia asukasta kohden. (Suomen ASH n.d.)

Alkoholi ja sen nauttiminen on aina ollut osa suomalaista kulttuuria. Jo vuonna 1968 vain noin 5 % nuorista ja keski-ikäisistä miehistä ilmoittautui raittiiksi. Raittiiden naisten määrä on vähentynyt suuresti kaikissa ikäryhmissä sitten 1960-luvun loppupuolen. Nykyään miesten ja naisten raittius on yhtä yleistä. (Mäkelä 2003.) Vuodesta 1999 nuorten raittius on kuitenkin lisääntynyt. (Metso, Ahlström, Huhtanen, Leppänen & Pietilä 2009, 17 - 19.)

Nyt 2000-luvulla positiivisena uutisena mediassa on nostettu esille nuorten raittiuden lisääntyminen ja humalahakuisen juomisen väheneminen (Päihdelinkki 2009). Samalla kun raittius lisääntyy, on kuitenkin toinen seikka huolestuttanut asiantuntijoita; ne nuoret, jotka vielä kokeilevat alkoholia, juhliivat entistä rankemmin ja vaarallisemmin. On voitu siis todeta, että suomalaisten nuorten raittius, mutta myös humalahakuinen juominen, on lisääntynyt tasaista tahtia. (Malin 2009.)

Nuori on murrosiässä erityisen altis ympäristön vaikutteille. Elokuvatähdet, bikinimainoksissa olevat mallit ja idolit vaikuttavat nuoreen erittäin herkästi, ja nuori vertaa itseään herkästi myös niihin. (Puuronen & Välimaa 2001, 74 - 85.). Samalla tavalla nuori pyrkii samaistumaan aikuisiin ja kulttuurin hyväksymiin tapoihin. Alkoholi kiehtoo nuoria, koska alkoholin käyttö kuuluu lain mukaan täysikäisille, eli aikuisille. Nuorten alkoholin käyttöä voidaan siis pitää kulttuurisen käytännön sisäistämisenä. Nuoret pyrkivät omaksumaan aikuismaisen, eli myös humalahakuisen, juomatavan. (Leisto & Tuomikoski-Koukkula 2005, 22 - 23.)

7 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA

Nuorten alkoholinkäyttöä on tutkittu ja tutkitaan hyvin aktiivisesti Suomessa. Tuloksia näkee ja kuulee jatkuvasti median kautta, ja tutkimusten tarkoituksena onkin yleensä välittää tuloksia eteenpäin kansan nähtäväksi. Tunnetuimpia kyselytutkimuksia Suomessa ovat Nuorten terveystapatutkimus (NTTT), Eurooppalainen koululaistutkimus (ESPAD) ja Kouluterveyskysely. Myös Maailman terveysjärjestön (WHO) koululaistutkimuksessa kiinnitetään usein huomio nuorten juomatapoihin. (Tigerstedt 2007, 9 - 10.)

Aikaisempia tutkimuksia liittyen 7-luokkalaisten alkoholin käyttöön ja sen hyväksymiseen on kuitenkin tehty todella vähän. Kouluterveyskysely pidetään vain kahdeksannesta luokasta lähtien lukion tai ammattikoulun toiseen vuosikurssiin saakka. Kouluterveyskysely ottaa siis selvää 14 - 18-vuotiaiden nuorten alkoholin käytöstä ja muista terveyteen liittyvistä asioista. (Rimpelä, Luopa & Jokela 2002.) ESPAD (European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs) on eurooppalainen koululaistutkimus nuorten päihteiden käytöstä. Tutkimusta on tehty vuodesta 1995 neljän vuoden välein. ESPAD-tutkimuksen kohderyhmänä ovat myös vain tutkimusvuonna 16 vuotta täyttävät nuoret. (Metso ym. 2009.) Suomessa on myös vuodesta 1968 tehty käyntihaastatteluihin perustuvia tutkimuksia. Tämä juomatapatutkimus toteutettiin viimeksi vuonna 2008. Juomatapatutkimuskin tehdään kuitenkin vain 15 vuotta täyttäneille, eikä sitä nuoremmille. (Huhtanen, Hokka & Mäkelä 2008.)

Nuorten terveystapatutkimuksen mukaan vuonna 1999 saavutettiin korkein prosenttimäärä, kun 10 % noin kahdeksastatuhannesta 14-vuotiaasta tytöstä vastasi käyttävänsä alkoholia vähintään kerran viikossa. Tässä tapauksessa mukaan laskettiin myös kerrat, jolloin nuori oli nauttinut vähemmän alkoholia, eli vähintään puoli pulloa kerrallaan. Vuonna 2001 prosenttimäärä oli laskenut hieman alle kymmenen prosentin. (Kuure, Vuori & Gissler 2002, 42 - 44.) Vuoden 1999 huipun jälkeen 14-vuotiaiden tyttöjen juominen onkin laskeutunut hiljattain. Vuoden 2007 Nuorten terveystapatutkimuksessa 14-vuotiaiden tyttöjen prosenttimäärä oli laskenut jopa alle 5 %:iin. (Rimpelä, Rainio, Huhtala, Lavikainen, Pere & Rimpelä. 2007.)

8 TUTKIMUKSEN TARKOITUS

Kokkolassa on aikaisemmin otettu selvää 7. luokkalaisten alkoholin käytöstä. Koska Kokkolassa oli juuri tutkittu sitä aihetta ja sitä ikäluokkaa, halusin keskittyä enemmän siihen, mitä mieltä nuoret ovat alkoholin käytöstä ja mikä on heidän mielestään normaalia alkoholin käyttöä. Vaikka kyselyyn sisältyi kysymyksiä siitä, onko nuori käyttänyt alkoholia, se ei ollut kuitenkaan tutkimukseni päätarkoitus. Näiden kysymyksien tarkoituksena oli johdatella nuori kohtia pääkysymyksiä ja samalla myös antaa vertauskuvaa tulosten tutkijoille; esimerkiksi jos nuori on itse juonut alkoholia, onko se hänestä hyväksyttävää.

Tutkimuksen tavoitteena on vastata seuraaviin kysymyksiin:

1. Mitä mieltä 7. luokkalaiset tytöt ovat ikäistensä alkoholin käytöstä?
2. Onko 7. luokkalaisten tyttöjen mielestä humalahakuiselle juomiselle olemassa tietty ikä?
3. Kuuluuko humalahakuinen juominen edes täysikäisen elämään?

Kyselyn tavoitteena on selkeiden vastausten lisäksi tuoda uusia ajatuksia esille. Halusin myös tietää, millaista vastaajien vanhempien alkoholin käyttö on, eli toisin sanoen halusin miettiä mallioppimista ja kasvatustasioita.

9 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

9.1 Kohderyhmä ja tutkimusmenetelmät

Tutkimuksen kohderyhmänä olivat kokkolalaiset seitsemäsluokkalaiset tytöt suomenkieliltä yläkouluilta. Kokkolassa on kolme suomenkielistä yläkoulua; Hakalahden koulu, Länsipuiston koulu ja Kiviniityn koulu. Tutkimukseen osallistui aina yksi käsityö- tai liikuntaryhmä kustakin koulusta. Käsityö- ja liikuntaryhmät valittiin siksi, että niissä oli vain tyttöjä.

Tutkimuksessa on sekä kvantitatiivisia että kvalitatiivisia piirteitä. Tämä tarkoittaa sitä, että olen käyttänyt sekä suljettuja että avoimia kysymyksiä. Tutkimuksessa tarkastellaan sekä määrällistä että laadullista puolta. Oli tärkeää huomioida myös avoimet kysymykset, sillä niistä heijastui nuoren suora mielipide kyselystä ja kyselyn aiheesta. Kyselylomakkeiden kysymykset keksin hiljattain muun muassa kouluterveyskyselyn pohjalta. Kysymykset eivät olleet samanlaisia mutta koskivat samaa aihetta.

Tein tutkimuksen yhteistyössä koulujen rehtoreiden kanssa. Kerroin koulujen rehtoreille tutkimuksen tarkoituksesta ja sen hyödyllisyydestä. Länsipuiston yläasteella pääsin itse paikalle jakamaan kyselylomakkeet. Muissa kouluissa kyselylomakkeet jaettiin tunneilla opettajan avustuksella. Nuorille painotettiin sitä, että tulokset näkyisivät opinnäytetyössäni, mutta heidän nimiään ei tulisi esille missään tapauksessa. Kerroin oppilaille myös sen, että ei tarvitsisi pelätä sitä, että vanhemmat saisivat tietää vastauksista. Lisäksi olin lisännyt kyselylomakkeiden alkuun pienen esittelyn itsestäni. Samassa esittelyssä kerroin, että nuoren ei tarvitsisi jännittää sitä, että joku tunnistaisi hänet henkilökohtaisesti hänen vastauksistaan.

9.2 Kyselylomake

Kyselylomake oli 4 sivua pitkä, mutta pyrin tekemään siitä mahdollisimman yksinkertaisen ja helposti täytettävän. Oli otettava huomioon kohderyhmän ikä ja ympäristön vaikutus siihen, kuinka tarkasti ja oikein nuoret jaksoivat täyttää kyselylomakkeen.

Kyselylomakkeen alkuun kirjoitin esittelyn itsestäni, koska vastaajat olivat nuoria tyttöjä, ja he saattavat herkästi epäillä kyselyn luotettavuutta. Halusin kertoa selkeästi, mihin tutkimuksen tulokset menevät ja kuka itse olen. Tärkeää oli myös kertoa, että omaa nimeä ei tarvitse paljastaa, eikä tarvitse pelätä, että joku tunnistaa vastaajan vastausten perusteella. Perään laitoin opinnäytetyöni ohjaajan nimen ja hänen yhteystietonsa ja oman nimeni ja yhteystietoni.

Kyselylomakkeen alkuun pistin peruskysymyksen. Halusin tietää kuinka moni oli käyttänyt alkoholia. Kysymystä piti tarkentaa, sillä kaikilla saattaa olla eri käsitys siitä mitä ”alkoholin juominen” tai ”alkoholin käyttö” tarkoittaa. Alkoholin maistaminen voi tarkoittaa myös vanhempien seurassa pientä maistamista, jolloin ei ole kyse suoraan juomisesta. Tarkensin kysymyksen siten, että jos nuori oli juonut kerralla enemmän kuin puoli pulloa alkoholipitoista juomaa, hän vastasi kysymykseen kyllä. Mikäli nuori oli juonut enemmän kuin puoli pulloa alkoholipitoista juomaa kerralla, hän sai vastata myös seuraaviin kolmeen kysymykseen. Näissä seuraavissa kysymyksissä kysyin, hyväksyisivätkö nuorten vanhemmat sen, että he joivat alkoholia. Jos nuori oli juonut humalaan asti, hyväksyisivätkö heidän vanhempansa mahdollisen humalatilän. Viimeisenä halusin tietää, kenen seurassa nuori oli maistanut alkoholia.

Jos nuori ei ollut juonut kerralla enempää kuin puoli pulloa alkoholipitoista juomaa, hän sai hypätä kysymyksien 2a – 2d yli. Seuraavaksi halusin tietää jos olivatko nuoret omasta mielestään saaneet tarpeeksi tietoa alkoholista ja sen vaikutuksista. Tässä kohdassa tuli myös ensimmäinen avoin kysymys, jossa nuori sai vastata siihen mitä haluaisi tietää lisää. Halusin myös tietää, pystyykö nuori perheessään keskustelemaan vapaasti alkoholista ja kenen kanssa.

Koska nuorten alkoholin käyttöön ja ajatuksiin vaikuttavat yhteiskunnan ja kaveripiirin lisäksi myös vanhemmat ja kasvatus, halusin tietää, kuinka usein nuorten vanhemmat joi-
vat alkoholia. Halusin myös tietää, olivatko nuoret nähneet vanhempansa humalassa.

Tärkeimmät kysymykset tulivat kyselylomakkeen lopussa, kun kysyin, hyväksyvätkö nuo-
ret sen, että heidän ikäisensä juovat alkoholia. Halusin myös tietää, kiusataanko heitä, jotka
eivät juo alkoholia ja ihaillaanko heitä, jotka juovat alkoholia. Tärkeää oli myös saada tie-
tää, ovatko nuoret huolissaan kaveristaan, jotka juovat alkoholia.

Lopussa hain vielä vastausta kysymykseen, onko iällä väliä. Eli hyväksyvätkö nuoret her-
kemmin aikuisten ja hieman vanhempien alkoholin käytön kuin ikäistensä alkoholin käy-
tön. Vapaa sana oli avoimena kysymyksenä myös tärkeä, jotta nuoret saisivat kertoa va-
paasti oman mielipiteensä alkoholista.

9.3 Tutkimuksen luotettavuus

Hakalahden yläasteelta palautettiin 17 täytettyä lomaketta, Länsipuistosta 23 ja Kiviniitystä
jopa 31 lomaketta. Lomakkeet oli täytetty hyvin, mutta jotkut kysymykset olivat jääneet
joiltakin oppilailta huomaamatta tai kaikki eivät halunneet vastata kaikkiin kysymyksiin.
Koska tutkimus toteutettiin koululla oppitunnilla, ei ollut mitään suurta riskiä, ettei kysely-
lomakkeita tulisi tarpeeksi takaisin. Kukaan ei suoraan kieltäytynyt vastaamasta kyselyyn.

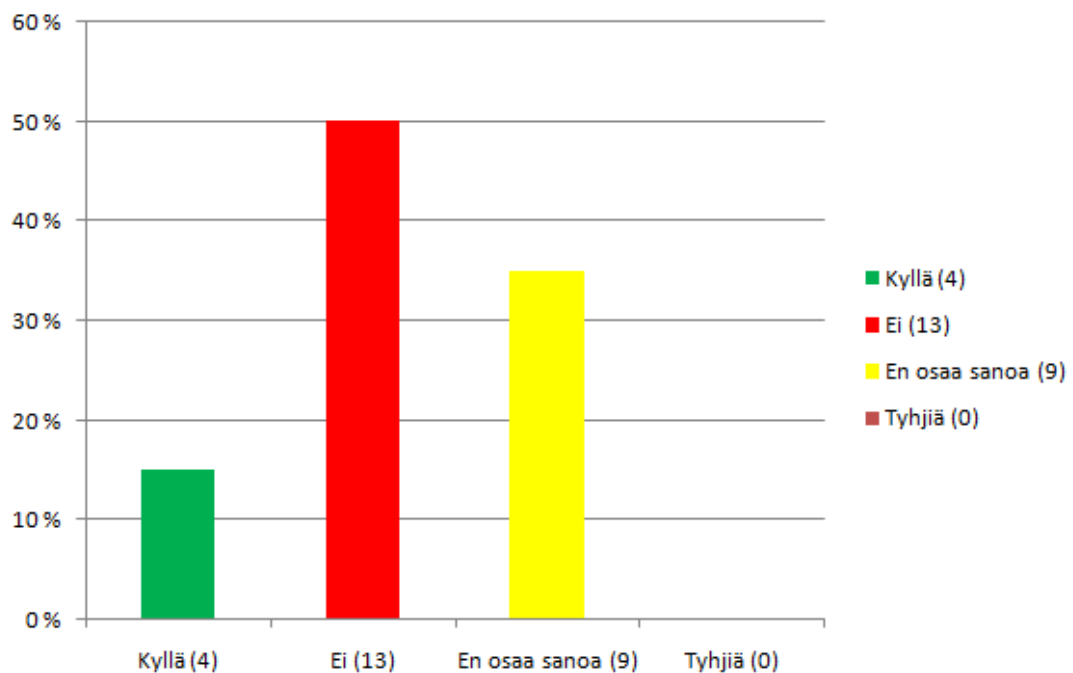
Tutkimus toteutettiin maaliskuu-toukokuussa 2009, jolloin Länsipuiston yläasteella oli 51 seit-
semäsluokkalaista tyttöä, Kiviniityn yläasteella oli 58 seitsemäsluokkalaista tyttöä ja Haka-
lahden yläasteella 75 seitsemäsluokkalaista tyttöä. Kokkolan suomenkielisten yläasteiden
perusopetuksessa oli yhteensä 184 seitsemäsluokkalaista tyttöä. Kyselyyn vastasi keväällä
2009 noin 40 % kokkolalaisista suomenkielisistä seitsemäsluokkalaisista tytöistä. Päämää-
ränäni oli saada takaisin yhteensä vähintään 60 vastausta, mutta sainkin paljon enemmän
vastauksia takaisin. Takaisin sain yhteensä 80 lomaketta kaikista kouluista. Yhdeksän lo-
maketta jouduin hylkäämään, sillä niihin oli kirjoitettu vastaukset vain yhteen tai kahteen
kysymykseen. Lopullinen vastausten määrä oli 71.

Koska tutkimukseen osallistui melkein 40 % kevään 2009 suomenkielisistä seitsemäsluokkalaisista tytöistä, on tutkimukseen onnistuttu saamaan laajasti erilaisia näkökulmia. Suurimmat riskit liittyvät nuorten ikään ja kyselylomakkeiden täyttötilanteeseen. Lomakkeet täytettiin luokkahuoneessa, jossa oli suhteellisen vaikeaa erottaa nuoret toisistaan. Riskinä on siis se, että kaverit ovat matkineet toistensa vastauksia, tai tilanteen paineessa nuoret eivät ole vastanneet rehellisesti. Pääasiassa lomakkeiden täyttötilanteet olivat kuitenkin hiljaisia ja rentoja. Nuorille kerrottiin, mihin vastaukset tulisivat ja heille kerrottiin, että vastaukset ovat luottamuksellisia. Tämän takia pidän tutkimusta hyvin luotettavana.

10 TUTKIMUKSEN TULOKSET

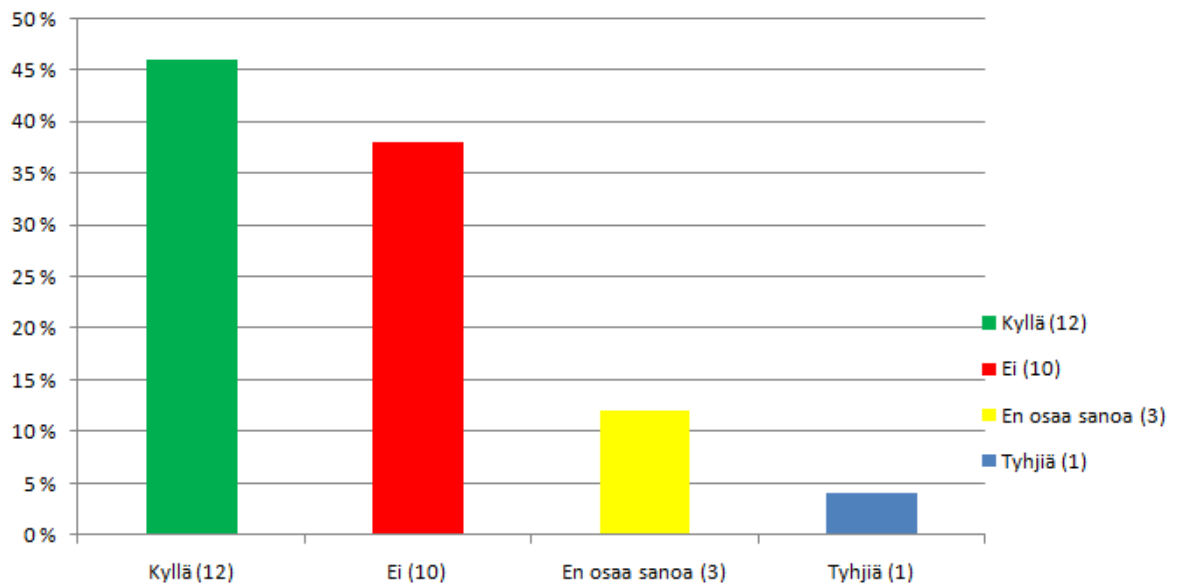
10.1 Alkoholia kokeilleet nuoret

Tärkeänä ensimmäisenä kysymyksenä ajatellen tutkimusaiheittani, oli kysymys: ” Oletko itse juonut kerralla enemmän kuin ½ pulloa alkoholipitoista juomaa (esim. siideriä, olutta)?”. Vastauksien mukaan 37 % oli juonut enemmän kuin puoli pulloa jotain alkoholipitoista juomaa. Yli puolet vastanneista, eli 63 %, ei ollut juonut alkoholia. Jos nuori oli juonut alkoholia enemmän kuin puoli pulloa kerralla, hän sai vastata seuraaviin kysymyksiin. Jos nuori ei ollut juonut alkoholia enempää kuin puoli pulloa kerrallaan, hän sai hypätä kysymysten yli. (LIITE 2.)

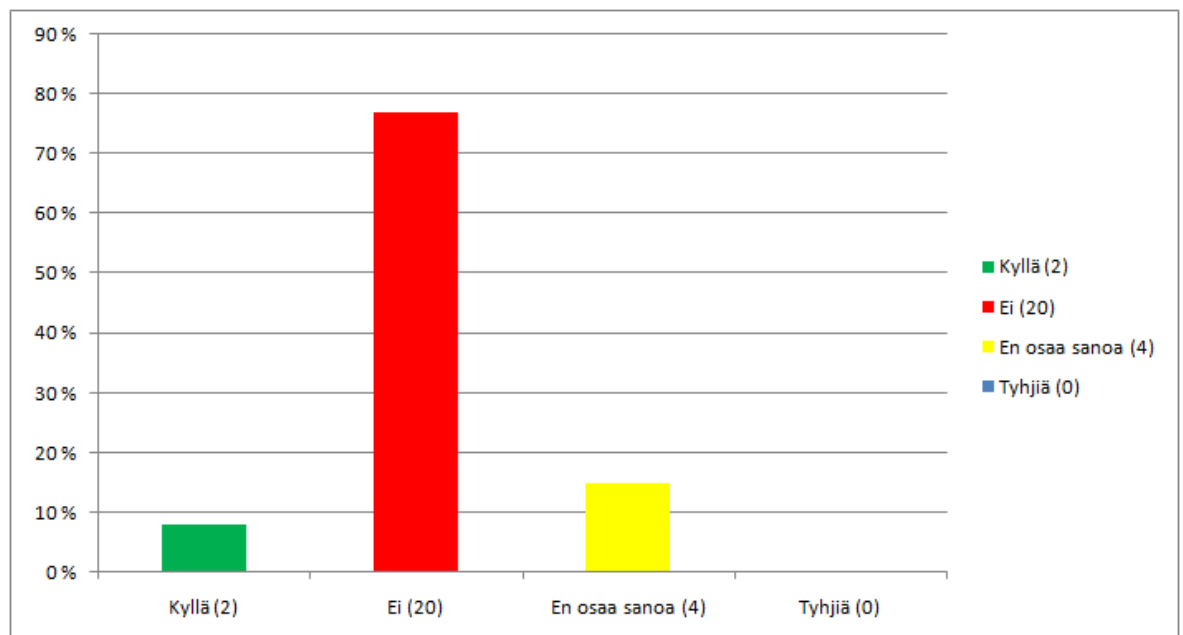
KUVIO 1. Hyväksyisivätkö vanhempasi sen, että joit alkoholia?

Kuviosta 1 käy ilmi, että puolet alkoholia juoneista tytöistä oli sitä mieltä, että vanhemmat eivät hyväksyisi sitä, että he ovat juoneet alkoholia. Vain 15 % oli sitä mieltä, että vanhemmat hyväksyisivät sen, että he ovat juoneet alkoholia. Vastanneista 35 % ei osannut sanoa, hyväksyisivätkö heidän vanhempansa heidän alkoholin käyttönsä.

KUVIO 2. Oletko juonut alkoholia niin paljon, että olisit ollut humalassa?

Kuviosta 2 näkee, että nuorista, jotka olivat juoneet enemmän kuin puoli pulloa alkoholipitoista juomaa kerrallaan, melkein puolet, eli 46 %, oli ollut humalassa. Vastanneista 38 % ei ollut juonut itseään humalaan, kun taas 12 % ei osannut sanoa varmasti. Yksi oli jättänyt vastaamatta kysymykseen.

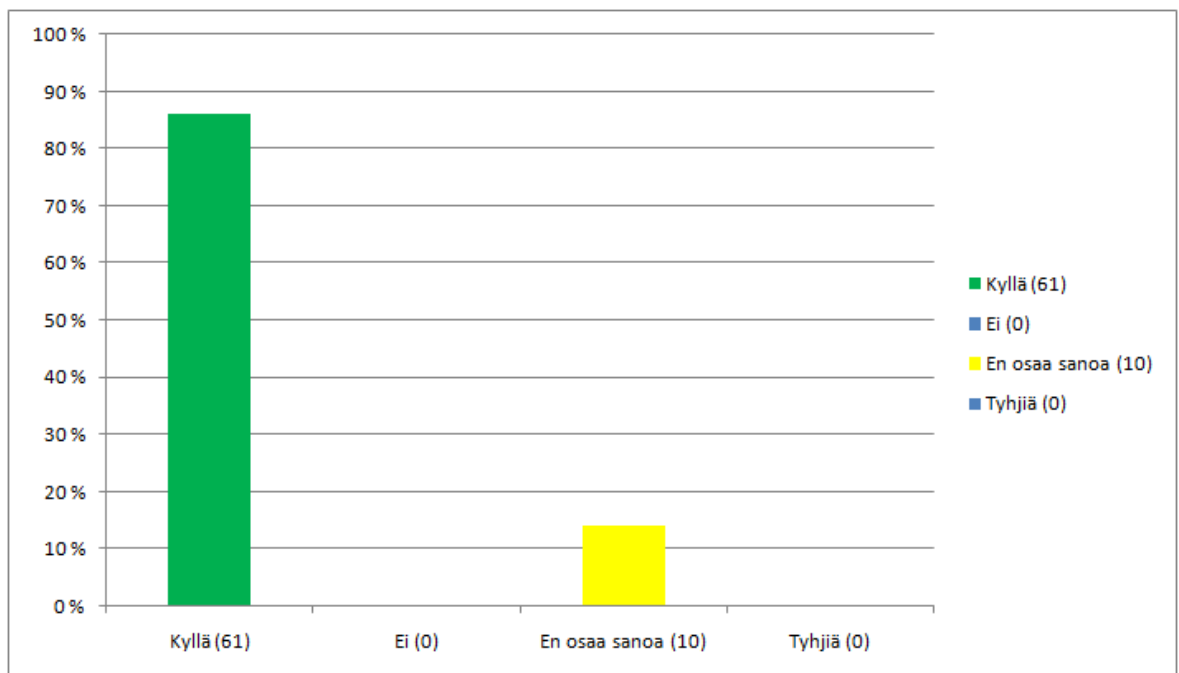

KUVIO 3. Hyväksyisivätkö vanhempasi sen, että olit/jos olisit humalassa?

Kun vertaa kuvioita 1 ja 3 keskenään, huomaa selvästi, että vastanneiden mielestä vanhemmat hyväksyvät herkemmin nuoren alkoholin käytön silloin, kun nuori ei juo itseään humalaan. Vain 8 % vastanneista oli sitä mieltä, että vanhemmat hyväksyisivät nuoren humalajuomisen. Näistä 77 % vastasi, että vanhemmat eivät hyväksyisi sitä, kun taas 15 % ei osannut sanoa.

10.2 Perhe ja ympäristö

Mielestäni oli tärkeää saada tietää, ovatko nuoret mielestään saaneet tarpeeksi tietoa alkoholista ja sen vaikutuksista. Hyvänä tuloksena täydet 100 % oli sitä mieltä, että he ovat saaneet tarpeeksi tietoa alkoholista ja sen vaikutuksista.

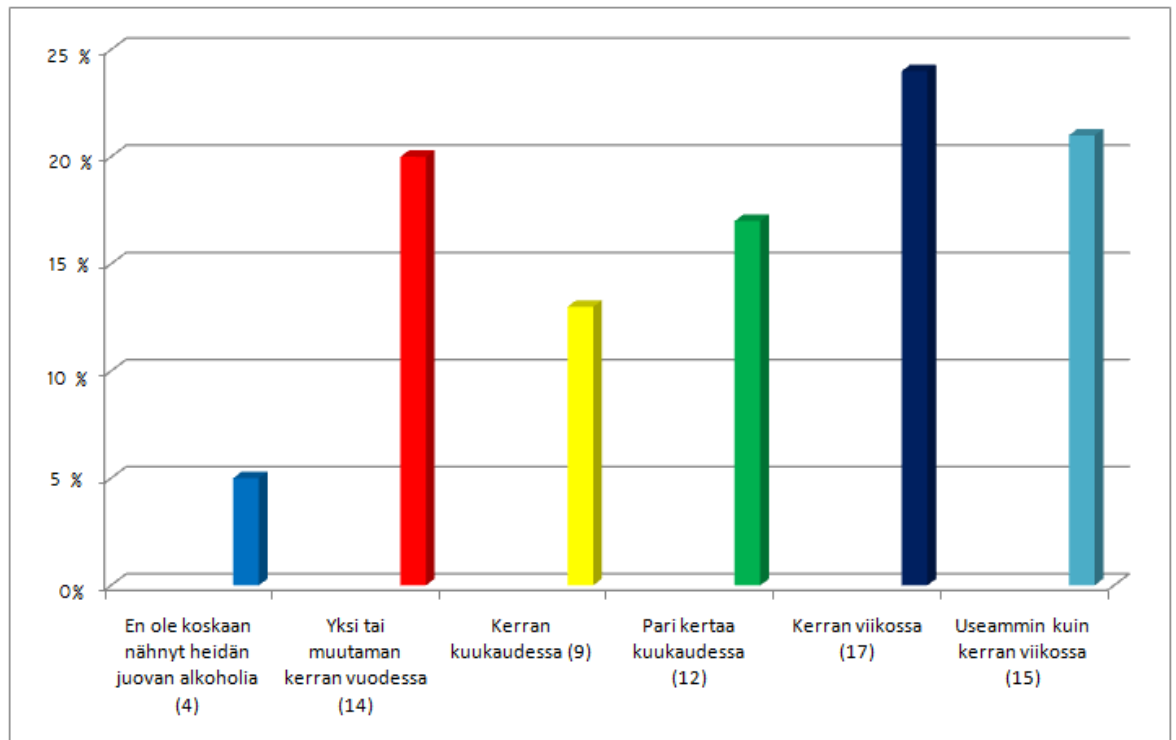
KUVIO 4. Voitko perheessäsi kysyä ja keskustella vapaasti alkoholista?

Kuvio 4 näyttää hyvän tuloksen: 86 % vastanneista oli sitä mieltä, että he voivat perheessä keskustella vapaasti alkoholista. Vain 14 % ei osaa sanoa ja kukaan ei ole vastannut kielteisesti kysymykseen. Avoimessa kysymyksessä kysyin nuorilta, kenen kanssa he voivat keskustella alkoholiin liittyvistä asioista. Yleisimpinä vastauksina tuli äiti, isä tai äiti ja isä. Vastanneista 23 nuorta kertoi voivansa keskustella vapaasti alkoholista vanhempiensa

kanssa. Viisi nuorta vastasi pystyvänsä keskustelemaan asiasta myös sisarustensa kanssa. Vastanneiden joukosta löytyi myös heitä, jotka pystyivät keskustelemaan isovanhempiensa kanssa. Kuitenkaan keskusteluja ei välttämättä aina syntynytkään, vaikka nuori olisi kokenut pystyvänsä keskustelemaan jonkun tietyn ihmisen kanssa. Eräs vastaaja vastasi esimerkiksi näin:

”Vanhempien, mutta ei oo mitään puhuttavaa.”

Tämän nuoren tapauksessa keskusteluun liittyvät ongelmat saattoivat johtua monesta erisyisestä. Kaikissa perheissä ei välttämättä ole tapana keskustella asioista kovin herkästi. Nuoren mielestä aihekaan ei välttämättä ollut vielä ajankohtainen ja nuori ei ehkä kokenut tarvitsevänsä keskustelutukea perheeltään vielä tässä asiassa. Avoimen kysymyksen vastauksesta ei kuitenkaan selvinnyt, minkä takia juuri tämä nuori koki, että keskustelua ei syntynyt.

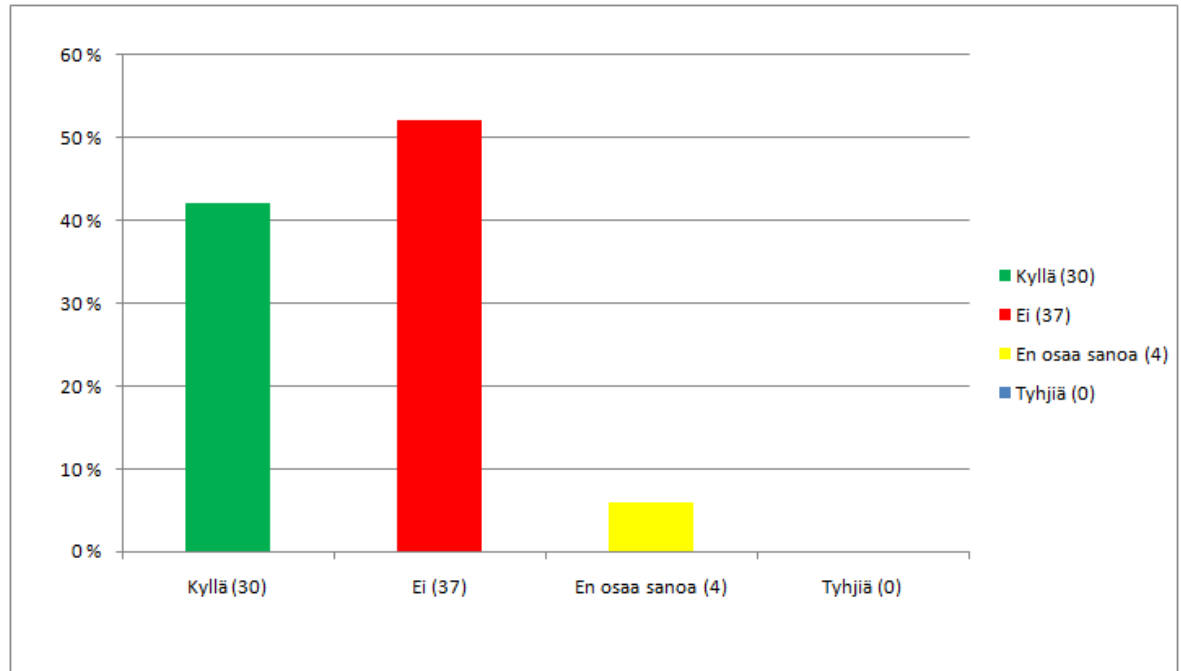

KUVIO 5. Kuinka usein vanhempasi nauttivat alkoholia?

Halusin tietää nuorten vanhempien alkoholin käytöstä (KUVIO 5), koska se liittyy nuorten elinympäristöön ja tottumuksiin, ja niiden kautta siihen, miten nuori alkoholin käytön hyväksyy. (Kinnunen & Liukkonen 2003, 12.) Alkoholin nauttiminen, juominen ja maistelu ovat käsitteitä, joita voi ymmärtää eri tavoin. Esimerkiksi jonkun mielestä nauttiminen saattaa olla vain pientä siemailua ja jonkun mielestä se saattaa tarkoittaa humalahakuista juomista. Tämän takia haluan vertailla kuviota 5 ja 6 keskenään, jotta saisin pienen käsityksen siitä, kuinka moni nuori on nähnyt vanhempansa humalassa.

Kuviosta 5 ei selkeästi saa kuvaa siitä, jos jonkun nuoren vanhemmat ovat usein humalassa kotonaan. Selvää on kuitenkin se, että kuvion 5 mukaan 24 % vastanneiden vanhemmista nauttii alkoholia kerran viikossa, ja 21 % jopa useammin kuin kerran viikossa. Tässä tapauksessa on kuitenkin muistettava, että alkoholin nauttiminen voi aivan yhtä hyvin tarkoittaa yhtä viinilasia kaksi kertaa viikossa kuin esimerkiksi päivittäistä humalahakuista juomista. Kuvion 5 tulosten mukaan kaikkien vanhemmat eivät nauti alkoholia kuitenkaan niinkään paljoa; 20 % vastasi vanhempiansa nauttivan alkoholia kerran tai muutaman kerran vuodessa, 17 % oli sitä mieltä, että vanhemmat nauttivat alkoholia pari kertaa kuukaudessa kun taas 13 % oli sitä mieltä, että vanhemmat nauttivat alkoholia kerran kuukaudes-

sa. Kyselyyn vastanneista nuorista 5 % ei ollut koskaan nähnyt vanhempiensa nauttivan alkoholia.

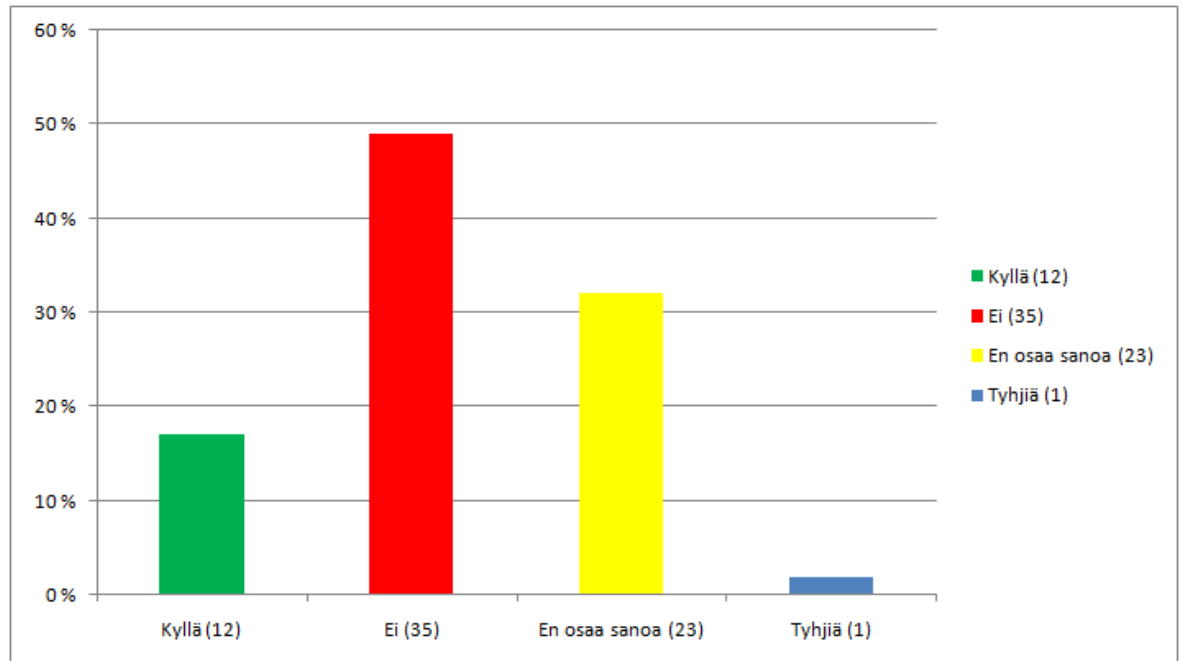

KUVIO 6. Oletko koskaan nähnyt että vanhempasi olisivat juoneet itsensä humalaan?

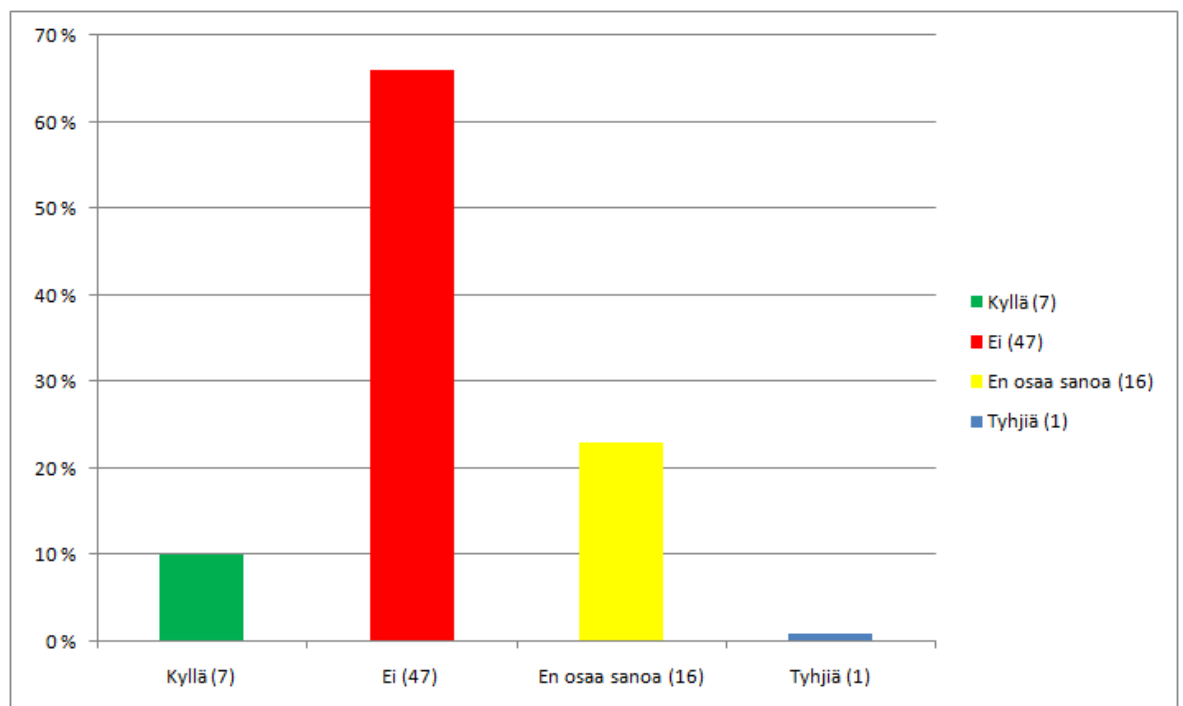
Kuvion 6 mukaan 42 % vastanneista nuorista oli nähnyt vanhempansa humalassa, kun taas 52 % ei ollut nähnyt vanhempiaan humalassa. Vastanneista 6 % ei osannut sanoa.

10.3 Hyväksyttävä alkoholin käyttö

Kyselyyn vastanneet nuoret voivat ymmärtää eri tavalla sen, mitä ”juominen” tarkoittaa. Tämän takia jaoin kysymyksen kahteen eri osaan. Kuvio 7 ja kuvio 8 näyttävät kahteen osaan jaetun kysymyksen, jonka perustarkoituksena oli selvittää, hyväksyvätkö nuoret tytöt sen, että ikätoverit juovat alkoholia. Kummassakin kuviossa näkee sen, että nuoret reagoivat vastauksissaan humalahakuiseen juomiseen, ja pitivät pelkkää alkoholin maistelua ja kokeilua hyväksyttävämpänä kuin humalahakuista kokeilua.

KUVIO 7. Hyväksytkö sen, että ikäisesi juovat alkoholia?

KUVIO 8. Hyväksytkö sen, että ikäisesi juovat alkoholia humaltuakseen?

Kuviosta 7 näkee, että vastanneista 17 % hyväksyi ikäistensä alkoholin käytön, kun taas 49 % oli sitä mieltä, että se ei ole hyväksyttävää. Kuitenkin jopa 32 % ei osannut sanoa ja yksi vastaaja jätti kysymyksen tyhjäksi. Kuitenkin voimme heti todeta kuviosta 8, että hyväk-

syntä laski melkein puoleen aiemmasta kysymyksestä, kun nyt kysyttiin: ”Hyväksytkö sen, että ikäisesi juovat alkoholia humaltuakseen?”. Kuviosta 8 näkee, että humalahakuisen juomisen hyväksyi 10 %, kun taas 66 % oli sitä mieltä, että ei hyväksynyt ikäistensä humalahakuista juomista. Vastanneista 23 % ei osannut sanoa, ja yksi vastaaja jätti vastaamatta kysymykseen.

Kumpaankin kysymykseen jätettiin nuorille mahdollisuus kommentoida asiaa; miksi he hyväksyivät ja miksi eivät. Nuoret, jotka eivät hyväksyneet, että samanikäiset joivat alkoholia, vastasivat muun muassa näin:

”Se on vaarallista.”

”Ei ole sallittua.”

”Alkoholi ei sovi alaikäisille.”

”Ei se oo kivaa, eikä terveellistä.”

”Koska se pilaa nuorten terveyden.”

”Koska laki kieltää. Ei se sovi.”

”Se on vaarallista ja liian ’mä oon kovis’-maista.”

Nuoret, jotka hyväksyivät ikäistensä alkoholin käytön, vastasivat muun muassa näin:

”En tiä, hillitysti.”

”No tää on jo hyvä ikä siihen.”

”Jokaisen oma asia.”

”En mää niitten elämään voi puuttua.”

”Mitä väliä sillä on?”

”Koska kaikki ne nuoria on ja maistelee ja näi ja jotkut juo ihan ‘tavan mukaan’.”

”Ei kuulu minulle mitä toiset tekevät.”

Nuoret, jotka hyväksyivät ikäistensä alkoholin käytön, olivat suurimmaksi osaksi sitä mieltä, että eivät halunneet puuttua muiden asioihin. Osa vastanneista piti normaalina sitä, että juuri siinä iässä kokeillaan alkoholia ensimmäistä kertaa.

Kysymykseen, joka koski samanikäisten humalahakuista juomista (KUVIO 8), suhtauduttiin paljon jyrkemmin ja vakavammin. Nuoret, jotka eivät hyväksyneet ikäistensä humalahakuista juomista, ottivat kantaa myös omien kokemuksensa pohjalta. Nuoret vastasivat muun muassa näin:

”Se on typerää ja tuhoaa aivosoluja. Itse rupesin absolutistiksi viinakokeilujen jälkeen.”

”KOSKA SE ON VAARALLISTA”

”Se on haitallista terveydelle.”

”Miks pitäis pilata elämä niin nuorena?”

”Alkoholi ei kuulu nuorille kouluikäisille! Jos joku juo itsensä humaltuakseen niin on oma elämä huonosti tai haluaa lesoilla sillä!”

”Siitä tulee tapa ja sairaalaan lisää potilaita.”

Nuoret, jotka hyväksyivät ikäistensä humalahakuisen alkoholin käytön, kommentoivat asiaa myös uusista näkökulmista. Avoimiin kysymyksiin kirjoitettiin muun muassa näin:

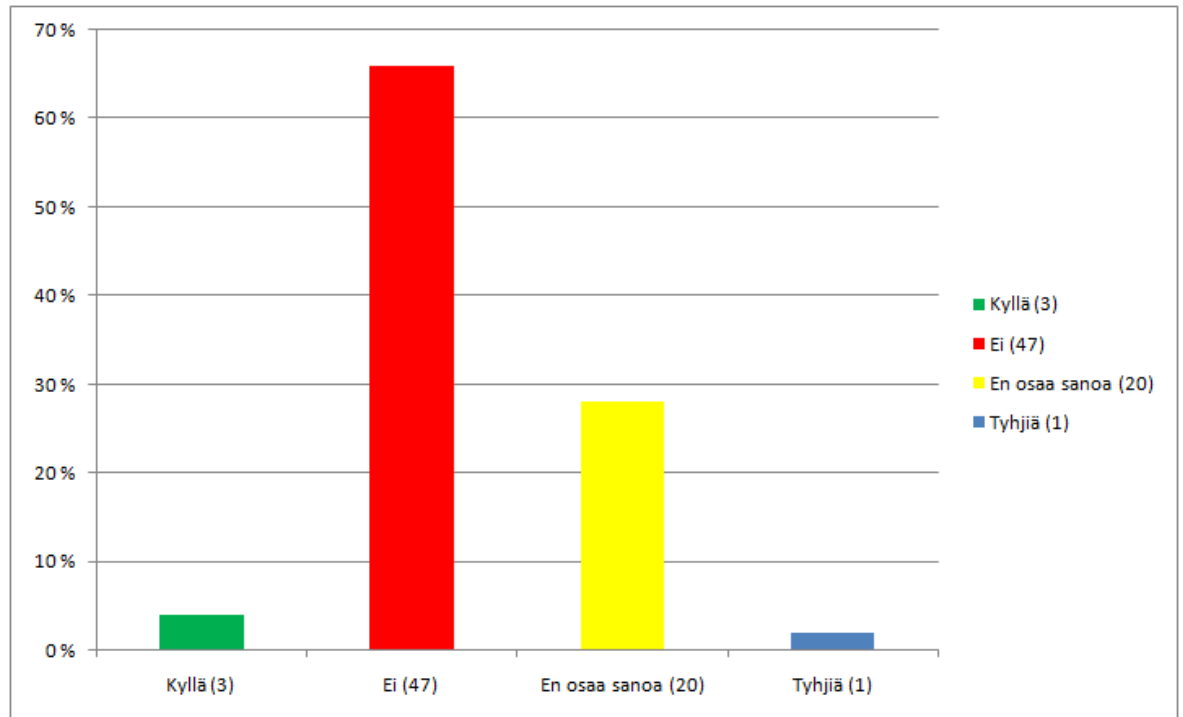
”Ei ole paha asia.”

”Mitä väliä?”

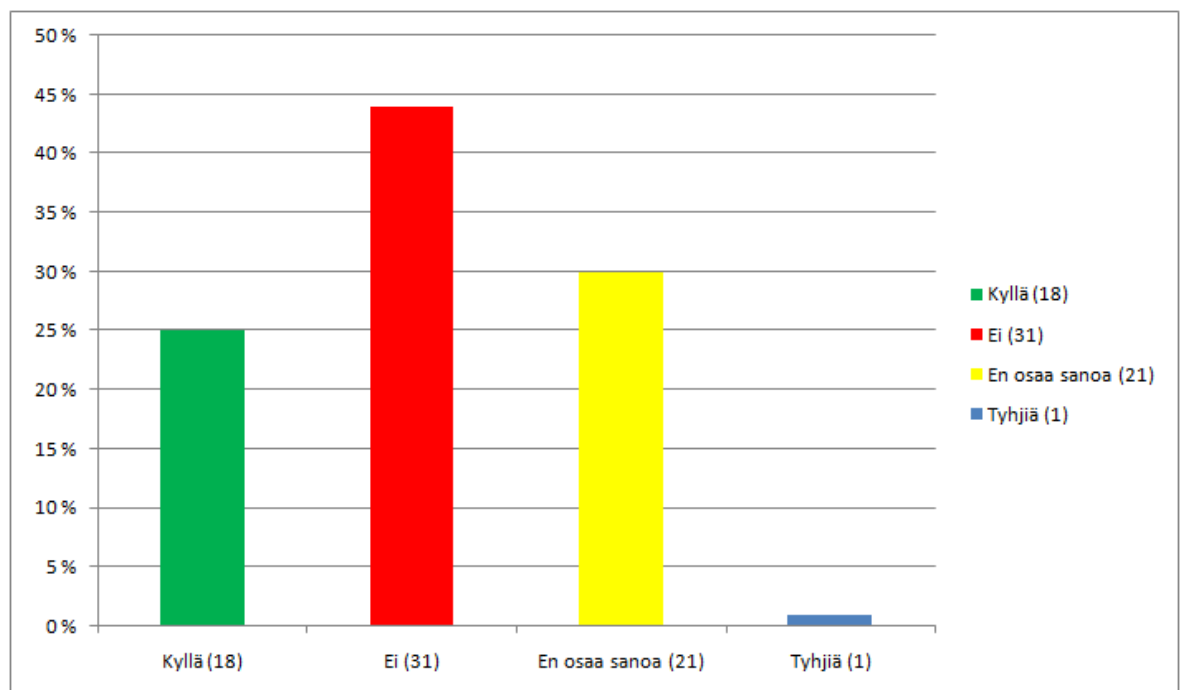
”Jälleenki niiden oma asia.”

”No humaltuminen on vaarallista, mutta siinä unohtuu edes hetkeksi ongelmat.”

Koska Suomea on kutsuttu alkoholimyönteiseksi yhteiskunnaksi, halusin kysyä nuorilta, miten mahdollinen alkoholin käyttö tai alkoholista kieltäytyminen vaikuttaa nuoreen esimerkiksi kaveripiirissä. Kuvioissa 9 ja 10 nostin esille kiusaamisen ja ihailun kohteena olemisen.

KUVIO 9. Kiusataanko mielestäsi heitä, jotka eivät juo tai eivät ole juoneet alkoholia?

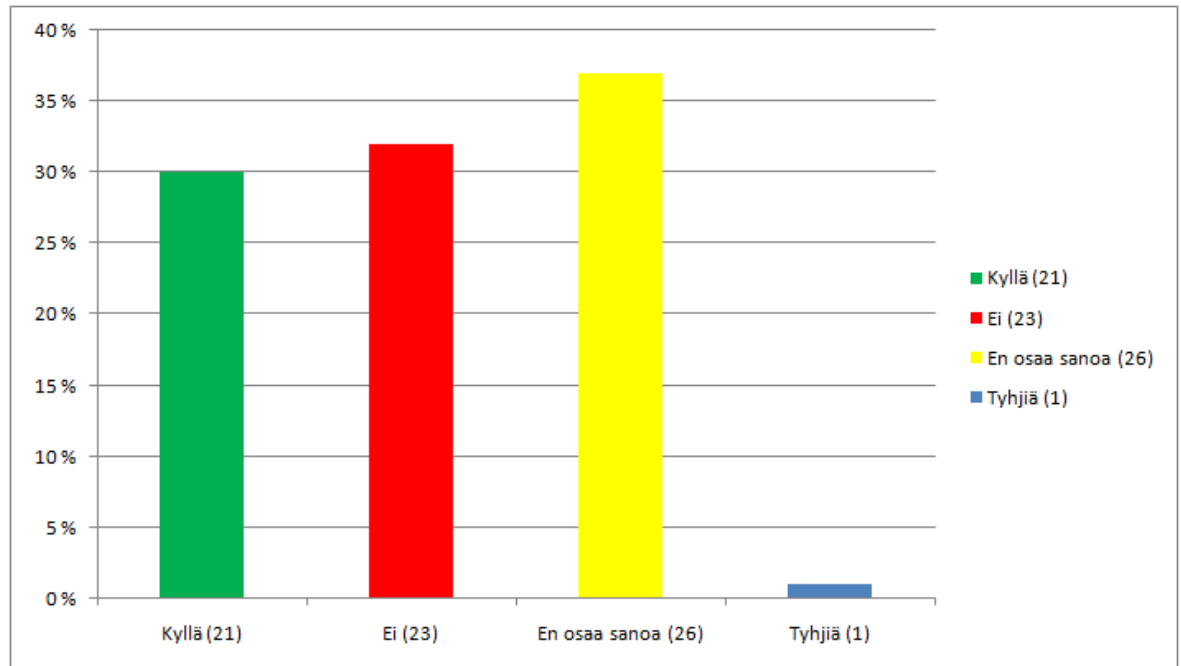
KUVIO 10. Ihaillaanko mielestäsi heitä, jotka ovat juoneet tai juovat alkoholia?

Halusin siis tietää, onko alkoholin käyttö seikka, joka nostaa nuoren statusta kaveripiirissä: onko se oikeasti asia, joka on ihailtavaa (KUVIO 10) ja onko vaarana tulla kiusatuksi, jos

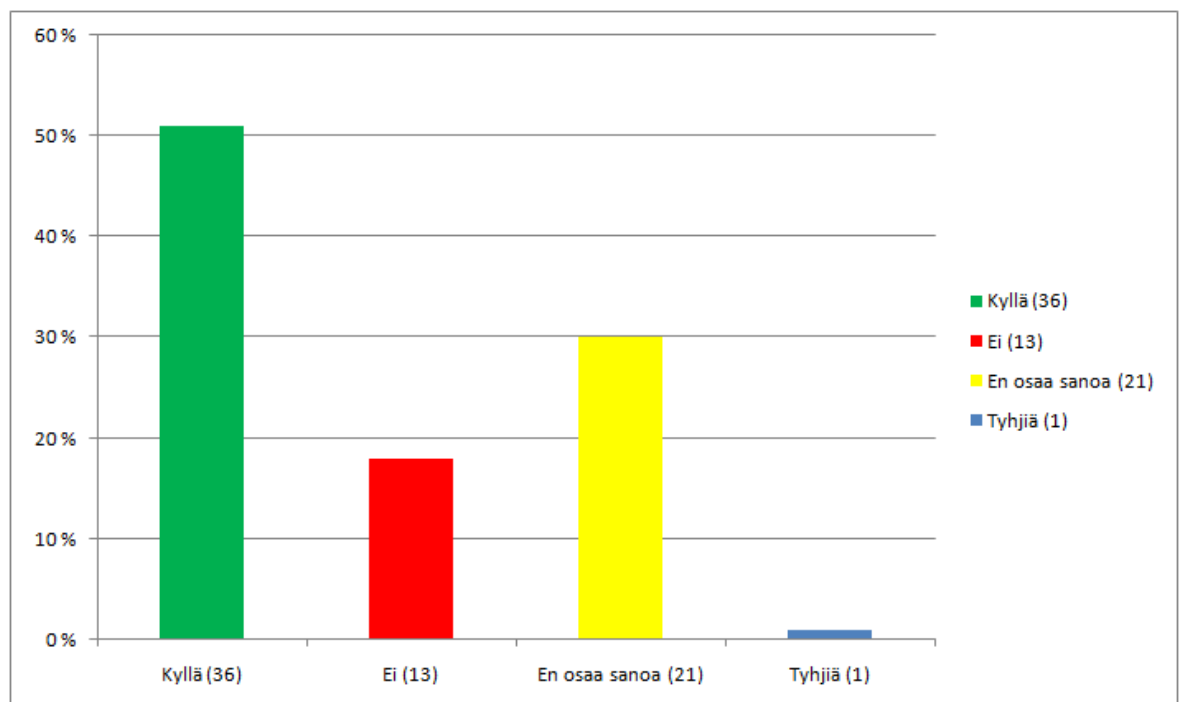
ei käytä alkoholia (KUVIO 9). Vastanneista vain 4 % oli sitä mieltä, että heitä, jotka eivät käytä alkoholia, kiusataan. Vastanneista jopa 66 % oli sitä mieltä, että alkoholista kieltäytyviä ei kiusata ja 28 % ei osannut sanoa. Yksi vastaaja jätti kysymyksen tyhjäksi. (KUVIO 9.)

Kuviosta 10 näkee, että 25 % vastanneista on sitä mieltä, että heitä, jotka käyttävät tai ovat käyttäneet alkoholia, ihaillaan. Suurin osa vastanneista, eli 44 %, oli kuitenkin sitä mieltä, että alkoholia käyttäviä tai käyttäneitä ei ihailla ja 30 % ei osannut sanoa. Yksi vastaaja jätti kysymyksen tyhjäksi.

Koska otin esille kiusaamisen ja ihailemisen, halusin tietää, ajattelevatko nuoret alkoholia haitallisena tekijänä ja huolestuttaako heitä ikäistensä alkoholin käyttö eri muodoissa. Näin rakensin siis kysymykset kuvioissa 11 ja 12.

KUVIO 11. Oletko huolestunut ikäisistäsi tytöistä, jotka juovat alkoholia?

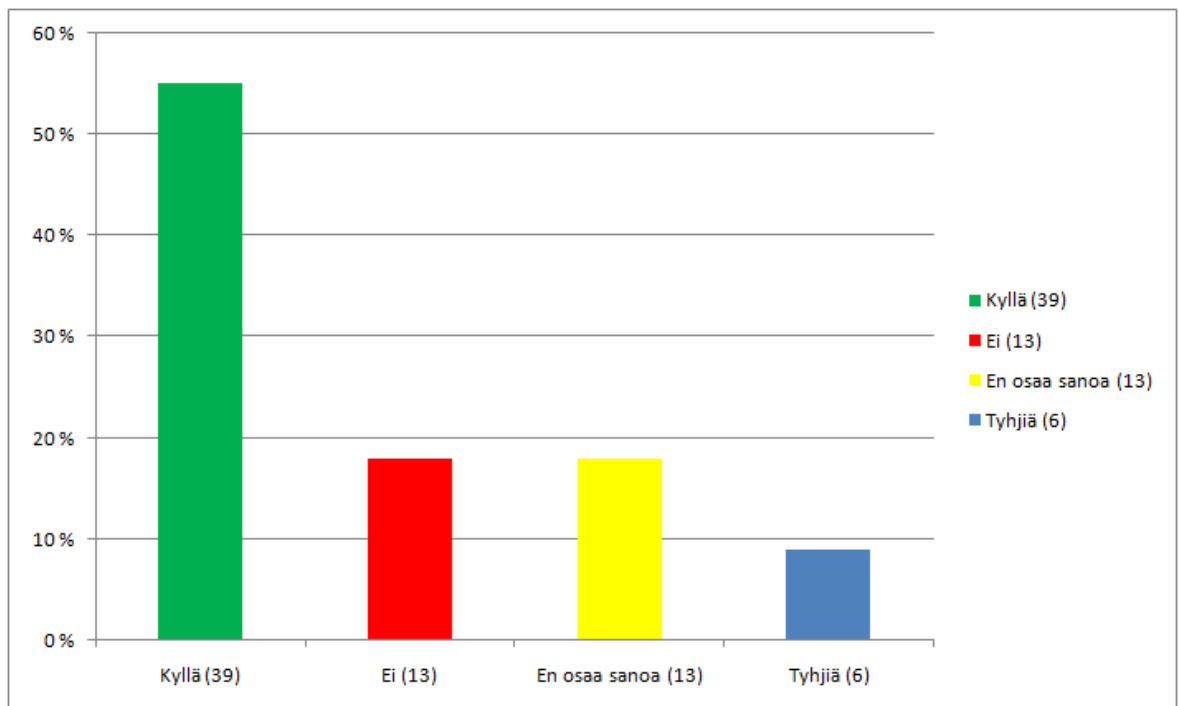
KUVIO 12. Oletko huolestunut ikäisistäsi tytöistä, jotka juovat itsensä humalaan?

Kuviosta 11 ja kuviosta 12 käy ilmi selvä ero, kun keskustellaan humalahakuisesta juomisesta (KUVIO 12) ja kokeilusta (KUVIO 11). Kuviosta 11 näkee, että suurin osa vastasi ”en osaa sanoa”, kun kyseltiin nuorilta, ovatko he huolestuneita ikäistensä tyttöjen alkohoo-

lin käytöstä. Vastaukset kuitenkin jakautuivat suhteellisen tasaisesti: 30 % oli huolissaan, 32 % ei ollut huolissaan ja 37 % ei osannut sanoa. Yksi vastaaja jätti kysymyksen tyhjäksi.

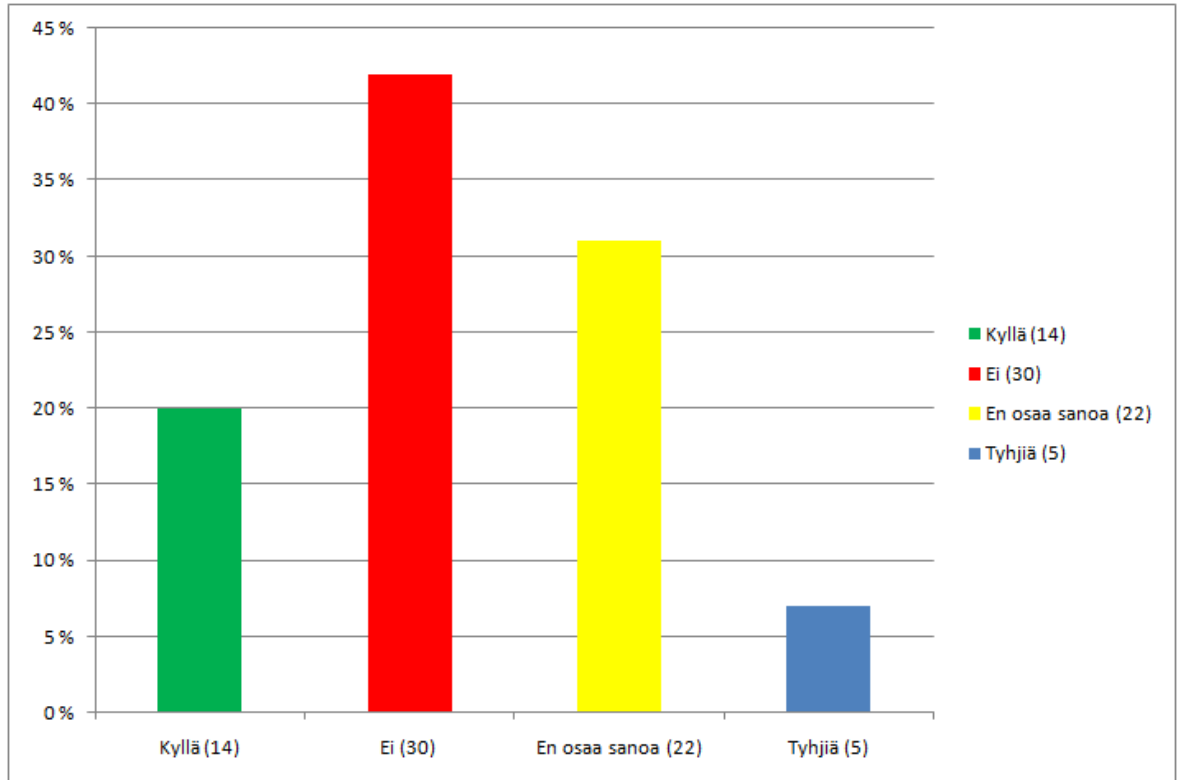
Kun puolestaan kyseltiin vastaajilta, olivatko he huolestuneita ikäisistään tytöistä, jotka juovat itsensä humalaan, oli yli puolet, eli 51 %, huolestuneita asiasta. Vastanneista 18 % ei ollut huolissaan ja 30 % ei osannut sanoa. Yksi vastaaja jätti kysymyksen tyhjäksi. (KUVIO 12.)

Näiden kysymysten jälkeen selvitin, miten vastaajien mielipiteet jakautuvat, kun kysyin, miten vastaajat hyväksyivät täysikäisten humalahakuisen alkoholin käytön.

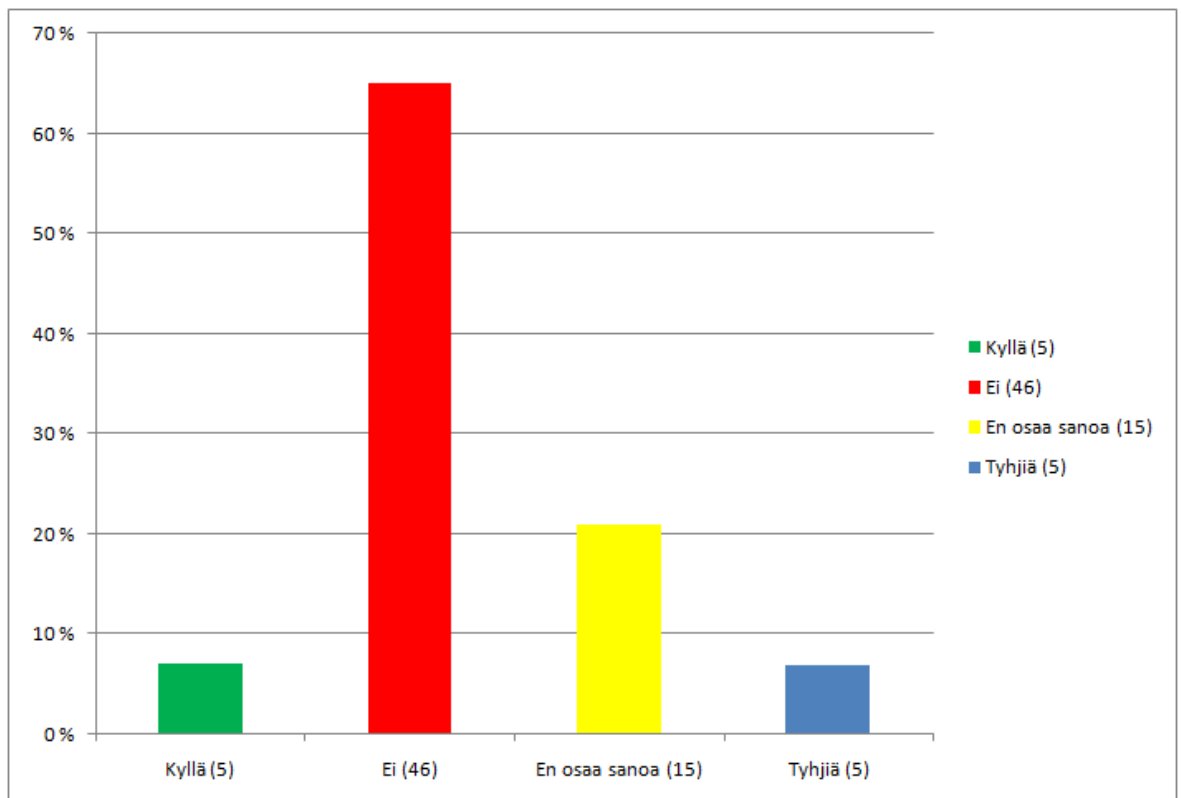

KUVIO 13. Onko mielestäsi hyväksyttävää, jos täysikäiset juovat itsensä humalaan?

Yli puolet, eli 55 %, oli sitä mieltä, että on hyväksyttävää, jos täysikäinen juo itsensä humalaan. Loput jakautuivat tasaisesti, kun 18 % oli sitä mieltä, että täysikäisen humalahakuisen alkoholin käyttö ei ole hyväksyttävää ja 18 % ei osannut sanoa. Vastanneista 9 % jätti vastaamatta kysymyksen. (KUVIO 13.)

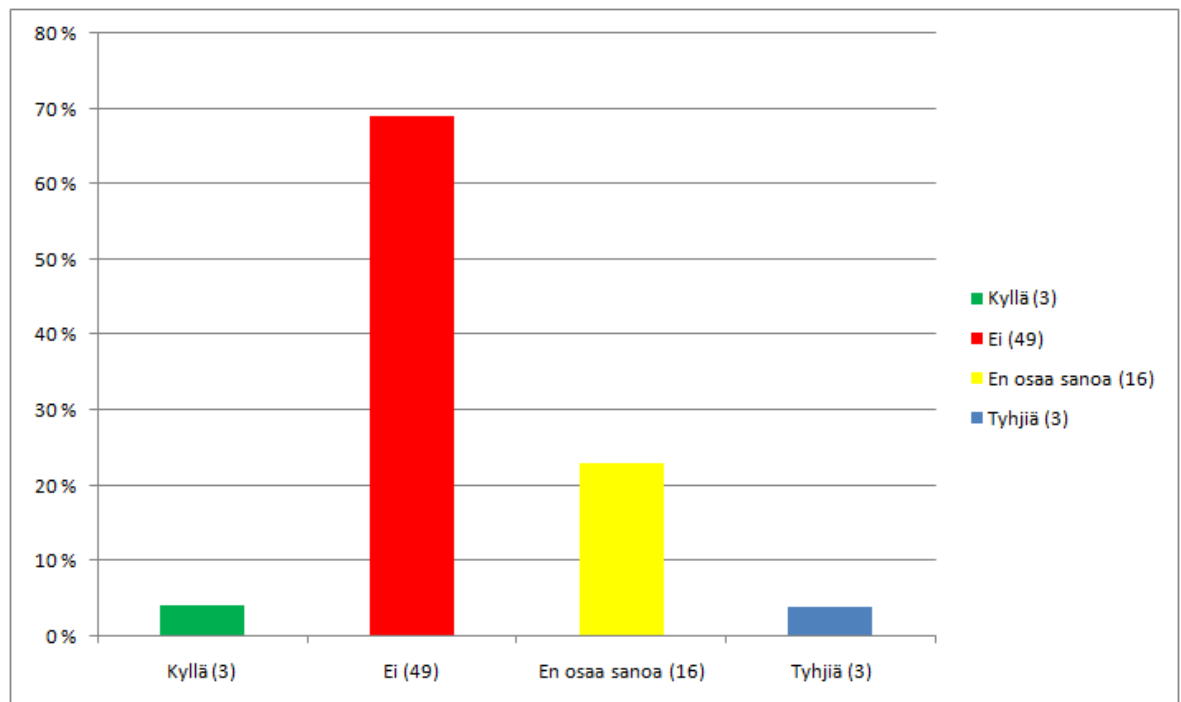
KUVIO 14. Onko mielestäsi hyväksyttävää, jos nuoret (16–17v.) juovat itsensä humalaan?

KUVIO 15. Onko mielestäsi hyväksyttävää, jos nuoret, alle 16v., juovat itsensä humalaan?

Kuvioista 13, 14 ja 15 voimme todeta, että humalahakuisen juomisen hyväksyminen kasvaa sen mukaan, minkä ikäinen alkoholin käyttäjä on. Kuvion 14 mukaan 20 % hyväksyy 16–17-vuotiaiden humalahakuisen juomisen, 42 % ei hyväksy 16–17-vuotiaiden humalahakuista juomista, kun taas 31 % ei osaa sanoa. Viisi jätti vastaamatta kysymykseen. (KUVIO 14.) Kuvioista 15 näemme, että vain 7 % vastanneista piti alle 16-vuotiaan humalahakuista juomista hyväksyttävänä asiana, mutta jopa 65 % ei pitänyt sitä hyväksyttävänä. Vastanneista 15 % ei osannut sanoa ja viisi jätti vastaamatta kysymykseen. (KUVIO 15.)

Loppuyhteenvetona kysyin vielä kerran, onko vastaajien mielestä hyväksyttävää, jos 7. luokkalainen tyttö juo itsensä humalaan. Vaikka kysymys oli melkein sama kuin kuviossa 8, kuvion 8 kysymys sisälsi kaikki vastanneiden ikäiset, myös pojat. Halusin siis tarkennusta ja saada täsmällisen vastauksen siihen, mitä mieltä he ovat samanikäisistä ja samaa sukupuolta olevista.

KUVIO 16. Onko mielestäsi hyväksyttävää, jos 7. luokkalainen tyttö juo itsensä humalaan?

Nuoret suhtautuivat melko jyrkästi siihen, mitä mieltä he ovat 7. luokkalaisten tyttöjen humalahakuisesta juomisesta. Vain 4 % oli sitä mieltä, että hyväksyy 7. luokkalaisten tytön humalahakuisen juomisen. Jopa 69 % ei hyväksynyt 7. luokkalaisten tyttöjen humalaha-

kuista juomista. Vastanneista 23 % ei osannut sanoa ja kolme jätti vastaamatta kysymykseen. Samaan kysymykseen jätin perään avoimen kysymyksen, johon nuoret saivat kommentoida, miksi he hyväksyvät ja miksi eivät hyväksy 7. luokkalaisten tyttöjen humalahakuista juomista. Tytöt vastasivat muun muassa näin:

”Elimistö ei käsittele.”

”Alaikäinen.”

”Se on VAARALLISTA! Tyttö on liian nuori.”

”Eikös ikäraja ole 18?”

”Mitä se saa siitä? Vaan kauheen krapulan.”

”Vanhempana voi sitte tulla kaikkia sairauksia siitä.”

”Ei voi olla niin mahdotonta odottaa pari vuotta.”

Tytöt, jotka olivat sitä mieltä, että 7. luokkalaisten tyttöjen humalahakuinen juominen on hyväksyttävää, kommentoivat asiaa muun muassa näin:

”Ei kai sillä ole väliä, mitä itelleen tekee. Oma se on valinta.”

”Oma asia!”

Nuoret näyttävät tietävän lait ja alkoholin käytön vaarat. Vastajat näyttivät myös ymmärtävän sen, että alkoholin liikakäytöllä voi olla vakavia seurauksia vielä aikuisiässäkin. Monet näyttivät tietävän sen, että alkoholi vahingoittaa elimistöä ja aiheuttaa krapulan liikakäytön jälkeen.

Loppuun jätin vielä avoimen kysymyksen, johon nuoret saivat kirjoittaa vapaasti siitä, mitä ajattelevat ikäistensä alkoholin käytöstä. Tässä on joitakin vastanneiden kommentteja, jotka herättivät mielestäni eniten ajatuksia siitä, mitä mieltä seitsemäsluokkalaiset tytöt ovat mieltä alkoholista:

”Tosi idioottimaista, jotka juo ittensä humalaan. Raukat pilaa elämänsä.”

”He juovat vain ’koska se on coolia’. Kukaan kavereistani ei juo, enkä itse ole koskaan maistanutkaan vaikka olen jo 14.”

”En voi sanoa mitään, koska olen itsekin maistanut alkoholia.”

”Normaali.”

”Pitää osata kieltäytyä ja ymmärtää, että alkoholi ei ole suosion edellytys.”

*”Ikäiseni, tai ainakaan ystäväpiirissä ei ole juotu alkoholia, emmekä aio-
kaan.”*

*”Useat käyttävät alkoholia jo nyt ja se on mielestäni tyhmää. Hankkisivat
apua ongelmiinsa.”*

”Runsasta, monet juo esittääkseen jotain.”

”Kaveriporukassa kai tykkäävät tai haluaa kokeilla jotain ’jännää’.”

*”Ne kaikki tytöt ovat tosi tyhmiä jos juovat. Alkoholia ei pitäisi olla ollen-
kaan!”*

11 TUTKIMUKSEN YHTEENVETO

11.1 Olettamukset

Kun lähdin tekemään tutkimusta, minulla ei ollut täysin selvää olettamusta sen tuloksista tai ylipäätään nuorten asenteista alkoholiin ja sen käyttöön. Joskus ajattelin, että kyllä seitsemäsluokkalaisten tyttöjen alkoholin käyttö on lisääntynyt ja nykyään suurin osa nuorista varmasti hyväksyy alkoholin käytön.

Tutkimuksen alussa olin sitkeästi sitä mieltä, että kaikki nuoret ovat jossain vaiheessa elämää miettineet ja pohtineet yleisesti alkoholin käytön hyväksymistä ja sen normaaliutta. Odotin vastauksilta enemmän sitä, että nuoret ihailisivat heitä, jotka käyttävät alkoholia ja oletin, että suurin osa nuorista pitää alkoholin käyttöä normaalina ilmiönä. Luulin, että humalatilalla voitettaisiin kaverit omalle puolelleen, koska nuoret haluavat kokeilla rajojaan ja olla välillä sääntöjä vastaan.

Suurin osa kysymyksistä ja aiheista oli minulle kuitenkin täysin vieraita siinä mielessä, että en ollut täysin varma, mitä ajatella. Omat aikaisemmat olettamukseni muuttivat muotoaan hiljattain, kun aloin seurata tiiviimmin mediaa ja keskustella työelämänohjaajani kanssa. En suoraan sanottuna ollut varma, tuliko malli aina kotoa, oliko alkoholin käyttö aina statuksen nostamista kaveriporukassa ja oliko alkoholin käyttö enää niin suosittua ja ihailtua kuin mitä olisi uskonut.

11.2 Johtopäätökset

Tutkimuksen tuloksia ja nuorten kommentteja lukiessani ymmärsin kuitenkin sen, että tutkimukseen osallistuneet nuoret ovat herkässä iässä, eivätkä kaikki kykene tai uskalla tuoda omia mielipiteitään esille. Mietin, että pelkäävätköhän nuoret saavansa ”pelkurin” leiman, mikäli puuttuvat kavereidensa alkoholin käyttöön. Seitsemäsluokkalainen tyttö elää herkkää aikakautta, eikä nuorella ole varaa vääränlaiseen leimautumiseen, sillä hän kokee voidensa jäädä ulos kaveriporukasta sen seurauksena.

Koska nuori ei yksin uskalla puuttua ystäviensä alkoholin käyttöön, on helpompi, jos nuorella on muita samaa mieltä olevia nuoria puolellaan. Mikäli tämä toteutuu, syntyy kaveriporukka, joka on alkoholin käyttöä vastaan. Tulosten perusteella näki, että tämän tapaisia kaveriporukoita oli syntynyt ja tämän vuoksi nuorten on helpompi kieltäytyä alkoholista.

Vastauksista kävi ilmi myös nuorten vanhempien alkoholin käyttö. Vanhempien tavat ja nuorten kotoa tulleet mallit näkyivät selvästi nuorten mielipiteissä. Tuloksia läpikäydessä oli melko selvää, että täysikäisten humalahakuisen juomisen hyväksyminen lisääntyy herkästi sen mukaan, kuinka usein nuori on nähnyt vanhempansa humalassa.

Harva tyttö hyväksyi ikäistensä tyttöjen alkoholin käytön. Tytöt olivat mielestään saaneet tarpeeksi tietoa alkoholista, ja se johti siihen, että tytöt tiesivät alkoholin olevan haitaksi ja jopa vaaraksi ikäisilleen. Kaikki tytöt tiesivät varmasti sen, että alaikäisenä on lain mukaan kiellettyä nauttia alkoholia. Terveysriskit, riippuvuusriskit ja krapula olivat selvimpiä haittavaikutuksia tyttöjen mielestä, mutta moni oli myös sitä mieltä että alkoholi pilaa täysin ihmisen elämän ja jopa alkoholia käyttävien läheistenkin elämän. Tämän takia voisi luulla, että nuorilla ehkä on kokemuksia läheisten liikkakäytöstä tai he ovat jollain tapaa kokeneet sen, miten alkoholin käyttö voi tuhota ihmissuhteita. Koska kaikki kyselyyn vastanneet nuoret olivat mielestään saaneet tarpeeksi tietoa alkoholista ja sen vaikutuksista, voi asiaan liittyä sekin, että terveystietoon ja valistukseen on panostettu kouluissa.

12 POHDINTA

Tutkimus seitsemäsluokkalaisten tyttöjen käsityksistä hyväksyttävästä alkoholinkäytöstä oli yleisesti onnistunut. Tutkimuksen tulokset eivät olleet missään vaiheessa ennen tutkimusta täysin selviä, enkä tiennyt itsekään, mitä odottaa. Yleisesti minulla oli sellainen käsitys, että tytöt ihailevat alkoholia käyttäviä aikuisia ja nuoria, ja että suurin osa vastaajista olisi kokeillut alkoholia jossain vaiheessa.

Vanhat oletukseni jäivätkin hiljattain pois, kun tutkimuksen tulokset näyttivät yllättävän positiivisilta. Yllätyin siitä, että kukaan ei väittänyt, että ei voisi keskustella vapaasti kotona alkoholin käytöstä. Yllätyin myös positiivisesti siitä, että vaikka osa nuorista olikin maistanut alkoholia, he pitivät sitä huolestuttavana ilmiönä. Oli myös hienoa huomata, että nuoret saavat yhä herkemmin tukea juomattomuuteen. Vastauksien keskeltä löysin paljon sellaisia kommentteja, jotka viittasivat siihen, että he, jotka käyttävät alkoholia, olisivat ”tyhmiä” ja vaarantavat terveytensä. Nuorelle on tärkeää se, että kaveriporukka seisoo hänen takanaan ja että kaveriporukka pitää yhtä. Nämä alkoholia vastustavat kaveriporukat ovat selvästi lisääntymässä, mikä on positiivinen asia. Ristiriidoista huolimatta olin aivan varma siitä, että alkoholin käyttö olisi ihailtava teko ja nostaisi nuoren statusta. Kuitenkin vain neljäsosa oli sitä mieltä, että alkoholin käyttäjiä ihaillaan. Vain pieni osa oli sitä mieltä, että heitä, jotka eivät käytä alkoholia, kiusataan.

Negatiivisesti minut yllätti se, että harva nuori oli valmis puuttumaan ystävänsä alkoholin käyttöön. Tutkimuksen avoimien kysymyksien vastauksista pystyi poimimaan lukuisia ”En minä halua puuttua kaverini elämään”- ja ”ei kuulu minulle”-lauseita. Vastanneista melkein puolet oli nähnyt vanhempansa humalassa.

Aikaisempaa samantyyppistä tutkimusta ei ole tehty Kokkolassa. Tutkimuksia liittyen seitsemäsluokkalaisiin tyttöihin on myös tehty yllättävän vähän. Lähdekirjallisuuden mukaan valtaosa tutkimuksista suoritetaan vain kahdeksannesta luokasta lähtien, ja seitsemäsluokkalaiset jäävät aina ulkopuolelle. Tein tutkimuksen seitsemännelle luokalle siksi, koska koin murrosiän aina vain aikaistuvan nykypäivän nuorilla. Epävirallisten tietojen mukaan nuoret saattavat aloittaa alkoholin käytön myös ala-asteella.

Tärkeänä linkkinä pidin ja pidän yhä nuorten ja nuoria kasvattavien aikuisten asenteita alkoholiin. Mikäli nuori kasvaa alkoholimyönteisessä ympäristössä, hän aloittaa alkoholin kokeilun yhä nuorempana. Tämä näkyi myös lähdekirjallisuudessa, eniten Kinnusen ja Liukkosen (2003) kasvatustieteen pro gradu-tutkielmassa, jossa tutkittiin muun muassa vanhempien alkoholin käytön yhteyttä nuoren suhteeseen alkoholiin.

Tutkimukseen onnistuin löytämään paljon ajan tasalla olevaa lähdekirjallisuutta. Vaikka saatoinkin käyttää kymmenenkin vuotta vanhoja lähteitä, valitsin ne kriittisesti ja tietyin periaattein. Mikäli lähde oli vanha, sen tuli sisältää nimenomaan vanhoja tutkimustuloksia tai harvoin muuttuvaa tietoa. Mielenkiintoisena tietona pidin vuoden 1999 tilastoja, ja niitä oli mielenkiintoista verrata tämän hetkisiin tuloksiin.

Nuoret tuskin koskaan lakkaavat kokeilemasta rajojaan, eli tuskin koskaan päästään eroon nuorten alkoholin käytöstä. Mutta tämän tutkimuksen perusteella ainakin yksi asia on varma: seitsemäsluokkalaisilla tytöillä on yhä negatiivisempia asenteita alkoholia kohtaan ja nuoret ovat keskenään kehittämässä kulttuuria, jossa juomattomuus on ”in” ja juominen ”out”. Yhteiskuntamme olisi ihanteellisessa tilanteessa, jos nuorten alkoholikokeilut alkaisivat vasta myöhemmin, jos edes silloinkaan.

LÄHTEET

- Aaltonen M., Ojanen T., Vihunen R. & Vilén M. 1999. Nuoren aika. Porvoo: WSOY.
- Dunderfelt, T. 2006. Voimavarana itsetuntemus. Helsinki: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Jaatinen, J. 2000. Viattomuuden tarinoita. Nuoret päihdekulttuurinsa kuvaajina. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kronqvist, E-L. & Pulkkinen, M-L. 2007. Kehityopsykologia. Matkalla muutokseen. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.
- Kuure T., Vuori M. & Gissler M. 2002. Viattomuudesta vimmaan. Lapsuudesta nuoruuteen –siirtymävaiheen tarkastelua. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Leisto, L. & Tuomikoski-Koukkula S. 2005. Tyttöjä pohjoisen yössä. Tyttöjen kokemuksia päihteiden käytöstä sekä sosiaalityöntekijän ja poliisin interventioista. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino.
- Metso L., Ahlström S., Huhtanen P., Leppänen M. & Pietilä E. 2009. Nuorten päihteiden käyttö Suomessa 1995–2007. ESPAD-tutkimusten tulokset. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Puuronen, A. & Välimaa, R. 2001. Nuori ruumis. Tampere: Tammer-paino.
- Salo, O. & Tuunainen, K. 1996. DaCapo – alusta uudelleen. Kliininen psykologia. Hämeenlinna: Karisto Oy.
- Tigerstedt, C. 2007. Nuoret ja alkoholi. Helsinki: Hakapaino Oy.
- Turunen, K. 2005. Ikävaiheiden kriisit. Jyväskylä: Atena kustannus Oy.
- Wais, M. 2005. Lapsuus ja nuoruus nykyaikana. Kasvatuksen mielekkyydestä ja mielettömyydestä. Tallinna: Kirjakas Ky/Tallprint.
- Tutkimuksia:
- Huhtanen, P., Hokka, P. & Mäkelä P. 2008. Juomatapatutkimus 2008. Aineistokuvaus. Helsinki: Valopaino Oy.
- Huttunen, M., Hämäläinen T. & Lintu K. 2007. Alakoulusta yläkouluun. Maaselän koulun oppilaiden tuntemuksia siirtymävaiheessa. Opinnäytetyö. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma.
- Julkunen, H. & Kotilainen, M. 2008. Kuudesluokkalaisten ajatuksia yläkouluun siirtymisestä ja siirtymävaiheen tuen tarpeesta. Opinnäytetyö. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma.

Kinnunen, T. & Liukkonen E. 2003. Jyväskyläläisten nuorten alkoholin käyttö ja siihen yhteydessä olevat perhetekijät seurantatutkimuksen valossa. Kasvatustieteen pro gradu-tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos.

Poutiainen, O. 2007. Nuorten arvot ja tietoyhteiskunta-asenteet. Helsinki: Yliopistopaino.

Rimpelä A., Rainio S., Huhtala H., Lavikainen H., Pere L. & Rimpelä M. 2007. Nuorten terveystapatutkimus 2007. Nuorten tupakkatuotteiden ja päihteiden käyttö 1977–2007. Helsinki: Yliopistopaino.

Rimpelä M., Luopa P. & Jokela J. 2002. Kouluterveys 1997 – tutkimus. Päihteet ja nuoret Kokkolan seudulla. Stakes. Jyväskylän ja Tampereen yliopistojen terveystieteen laitokset.

Savolainen, T. 2005. Alakoulusta yläkouluun. Kuudesluokkalaisten pelkoja, toiveita ja odotuksia seitsemännelle luokalle siirtymisestä. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta.

WWW-lähteet:

Väestöliitto. n.d. Nuoruuden kehitystehtävät. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.vaestoliitto.fi/seksuaaliterveys/seksuaaliterveysklinikan_nettipa/ammattilaiset/tietopankki/nuoruuden_kehitystehtavat/. Luettu: 27.9.2009.

Kiianmaa K., Hyytiä P. & Partonen T. 2007. Alkoholi ja aivot. Www-dokumentti. Saatavissa: [http://www.alko.fi/fi/5B04F85CBC77D4D0C22572B3004ADE8C/\\$file/Alkoholi_ja_aivot.pdf](http://www.alko.fi/fi/5B04F85CBC77D4D0C22572B3004ADE8C/$file/Alkoholi_ja_aivot.pdf). Muutettu: 1/2009. Luettu: 12.8.2009.

Malin, T. 2009. Teini-ikäisten ryyppääminen yhä rankempaa. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.mtv3.fi/uutiset/kotimaa.shtml/arkistot/kotimaa/2009/03/836453>. Muutettu: 13.3.2009. Luettu: 10.8.2009.

Mäkelä, P. 2003. Alkoholin käyttö ja haitat lisääntyvät. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.kaypahoito.fi/xmedia/duo/duo93990.pdf>. Luettu: 12.8.2009.

Orjasniemi, T. 2008. Mitä raitis tarkoittaa? Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.a-klinikka.fi/tiimi/208/raitis.html>. Muutettu: 16.4.2008. Luettu: 5.9.2009.

Päihdelinkki. 2006. Alkoholi. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.paihdelinkki.fi/pikatieto/?c=Alkoholi>. Muutettu: 17.2.2006. Luettu: 12.8.2009.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2006. Päihdetyö. Neuvoa-antavat. Www-dokumentti. Saatavissa: http://neuvoa-antavat.stakes.fi/FI/kehittaminen/tyovalineet/nuoret_1.htm. Muutettu: 24.2.2009. Luettu: 12.8.2009.

Päihdelinkki. 2009. Eläkeläisten ja nuorten alkoholinkäyttö kehittyneet vastakkaisiin suuntiin. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.paihdelinkki.fi/mediassa/elakelaisten-ja>

[nuorten-alkoholinkaytto-kehittyneet-vastakkaisiin-suuntiin](#). Muutettu: 20.5.2009. Luettu: 10.8.2009.

Rikama, A. 2000. Miksi nuori juo? Www-dokumentti. Saatavissa: [http://www-fi.valitutpalat.fi/lehti/lehti0003/artikkeli02.html](http://www.fi.valitutpalat.fi/lehti/lehti0003/artikkeli02.html). Muutettu: 4.3.2000. Luettu: 10.8.2009.

Suomen ASH. n.d. Alkoholin käyttö. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.suomenash.fi/fi/alkoholi/alkoholi+suomessa/>. Luettu: 5.9.2009.

Lait:

Alkoholilaki 8.12.1994/1143.

Päihdehuoltolaki 17.1.1986/41.

Asia	TUTKIMUSLUVAN MYÖNTÄMINEN / Jessica Indola	
Päätös ja sen perustelut	Myönnän Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelija Jessica Indolalle tutkimusluvan hänen opinnäytetyötään varten. Tutkimuksen aihe on "Kokkolalaisten 7-luokkalaisten tyttöjen käsityksiä hyväksyttävästä alkoholinkäytöstä".	
Allekirjoitus	 Sivistysjohtaja Johnson Peter	
Oikaisuvaatimus-oikeus	Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianomainen) sekä kunnan jäsen.	
Oikaisuvaatimusviranomainen	Koulutuslautakunta, PL 43, 67101 KOKKOLA	
Oikaisuvaatimusaika ja sen alkaminen	Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisäännistä. Kunnan jäsenten katsotaan saaneen päätöksestä tiedon kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisääntötodistukseen merkittynä aikana.	
Oikaisuvaatimuksen sisältö ja toimittaminen	Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteluineen ja se on tekijän allekirjoitettava. Oikaisuvaatimus on toimitettava oikaisuvaatimusviranomaiselle ennen oikaisuvaatimusajan päättymistä.	
Päätöksen nähtäväksi asettaminen	Päivämäärä 24.3.2009	
Tiedoksianto asianosaiselle	☒ Lähetetty tiedoksi kirjeellä Annettu postin kuljetettavaksi, pvm / tiedoksiantaja 24.3.2009 / L Finnilä-Österbacka	Asianosainen Indola Jessica
	☐ Luovutettu asianosaiselle Paikka, pvm	Asianosainen
	Tiedoksiantajan allekirjoitus ja virka-asema palvelusihteeri	Vastaanottajan allekirjoitus
	☐ Muulla tavoin, miten	
Lisätietoja		
Liitteet		
Sisäinen jakelu		

ALKOHOLIKYSELY

Hei! Olen sosionomiopiskelija Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulusta, ja teen opinnäytetyötä (eli lopputyötä) joka liittyy **7-luokkalaisten tyttöjen** käsityksiin alkoholinkäytöstä. Nyt pyytäisin Sinulta apua tämän tutkimuksen tekemiseen. Pyytäisin Sinua vastaamaan alla oleviin kysymyksiin.

Tämä tutkimus on täysin luottamuksellinen, eivätkä tutkimuksen tulokset näy muualla kuin opinnäytetyössäni. Sinun ei tarvitse kertoa nimeäsi, eikä sinun tarvitse pelätä sitä että joku tunnistaisi sinut vastauksistasi.

Kiitos avustasi!

Juha Pekola

opinnäytetyön ohjaaja
puh. 044 7250599

Jessica Indola

sosionomiopiskelija, KPAMK
jessica.indola@cou.fi

1. Koulusi: _____

2. Oletko itse juonut kerralla enemmän kuin ½ pulloa
alkoholipitoista juomaa (esim. siideriä, olutta)? Kyllä Ei

Jos vastasit kyllä kysymykseen 2, vastaa myös kysymyksiin 2a, 2b, 2c ja 2d.

2a. Hyväksyisivätkö vanhempasi sen, että joit alkoholia? Kyllä Ei En osaa sanoa

2b. Oletko juonut alkoholia niin paljon että olisit ollut
humalassa? Kyllä Ei En osaa sanoa

2c. Hyväksyisivätkö vanhempasi sen, että olit/jos olisit
humalassa? Kyllä Ei En osaa sanoa

2d. Kenen seurassa maistoit tai olet maistanut alkoholia?

3. Oletko mielestäsi saanut tarpeeksi tietoa alkoholista
ja sen vaikutuksista?

Kyllä Ei En osaa sanoa

3a. Jos vastasit ei, mitä haluaisit tietää lisää?

4. Voitko perheessäsi kysyä ja keskustella vapaasti
alkoholista?

Kyllä Ei En osaa sanoa

4a. Jos vastasit kyllä, kenen perheenjäsenen kanssa voit keskustella asiasta? _____

5. Kuinka usein vanhempasi nauttivat alkoholia?

- En ole koskaan nähnyt heidän juovan alkoholia
- Yksitai muutaman kerran vuodessa
- Kerran kuukaudessa
- Pari kertaa kuukaudessa
- Kerran viikossa
- Useammin kuin kerran viikossa

5a. Oletko koskaan nähnyt että vanhempasi olisivat juoneet

itsensä humalaan?

Kyllä Ei En osaa sanoa

6. Hyväksytkö sen, että ikäisesi juovat alkoholia?

Kyllä Ei En osaa sanoa

Miksi? Miksi et? _____

6a. Hyväksytkö sen, että ikäisesi juovat alkoholia

humaltuakseen?

Kyllä Ei En osaa sanoa

Miksi? Miksi et?

7a. Kiusataanko mielestäsi heitä jotka eivät juo tai

eivät ole juoneet alkoholia?

Kyllä Ei En osaa sanoa

7b. Ihailaanko mielestäsi heitä jotka ovat juoneet

tai juovat alkoholia?

Kyllä Ei En osaa sanoa

7c. Oletko huolestunut ikäisistäsi tytöistä jotka

juovat alkoholia?

Kyllä Ei En osaa sanoa

7d. Oletko huolestunut ikäisistäsi tytöistä jotka

juovat itsensä humalaan?

Kyllä Ei En osaa sanoa

8. Onko mielestäsi hyväksyttävää jos:

Täysikäiset (18-vuotiaat ja vanhemmat) juovat itsensä

humalaan? Kyllä Ei En osaa sanoa

Nuoret 16–17-vuotiaat juovat itsensä

humalaan? Kyllä Ei En osaa sanoa

Nuoret alle 16-vuotiaat juovat itsensä

humalaan? Kyllä Ei En osaa sanoa

9. Onko mielestäsi hyväksyttävää jos 7-luokkalainen

tyttö juo itsensä humalaan? Kyllä Ei En osaa sanoa

Miksi? Miksi ei?

10. Vapaa sana: Mitä ajattelet ikäistesi tyttöjen alkoholinkäytöstä? _____

KIITOS VASTAUKSESTASI ☺